

การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก กรณีศึกษาการพัฒนา
ระบบการผลิตและการตลาดผลไม้ลองกอง

โดย

นายณรงค์ วุ่นชีว์

รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๙
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

เรื่อง การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ
ฐานราก กรณีศึกษาการพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดผลไม้ลองกอง

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นายณรงค์ วุ่นชีว หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

การศึกษาวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยมุ่งศึกษาการพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดลองกองในพื้นที่ ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ในฤดูกาลผลิต ๒๕๕๙ เนื่องจากลองกองเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่ดังกล่าว และมีปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดประมาณปีละ ๒๕,๐๐๐ ตัน แต่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายย่อย และไม่ค่อยบำรุงรักษาหรือตัดแต่งกิ่งต้นลองกอง ผลผลิตจึงไม่ได้คุณภาพ ขายไม่ได้ราคา อีกทั้งการสนับสนุนให้ความรู้เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาที่ผ่านมายังไม่เป็นระบบขาดความเชื่อมโยง จึงมีการจัดตั้งคณะทำงานโครงการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดของลองกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีประสิทธิภาพ

การศึกษาวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาเรื่อง Context Input process และ product (Output/Outcome) ของการพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดลองกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาและแนวทางของการพัฒนาระบบนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคมาวิเคราะห์ในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง จนได้ข้อสรุป ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับดำเนินการโครงการในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และปีต่อไป

ผลจากการดำเนินการโครงการดังกล่าว ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เปรียบเทียบระหว่างรายได้ที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการกับเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ แม้จะยังมีประเด็นที่จะต้องพัฒนาแนวทางให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในหลายประเด็น แต่หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการพัฒนาและดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง จะสามารถทำให้ความเป็นอยู่ของชาวสวนลองกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้อย่างมั่นคงต่อไป

คำนำ

สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรุนแรงและความไม่สงบมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีลักษณะปัญหาที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน และเชื่อมโยงกันหลายมิติ ประกอบกับ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นรัฐโบราณที่เคยเป็นอิสระมาก่อน โดยเฉพาะก่อนสถาปนาเป็นรัฐไทย ประชาชนในพื้นที่ จำนวนร้อยละ ๘๐ นับถือศาสนาอิสลาม อีกร้อยละ ๒๐ นับถือพุทธศาสนาและศาสนาอื่น รูปแบบทางสังคมจึงเป็นแบบพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีวิถีชีวิตแบบมุสลิมเป็นวิถีชีวิตหลัก มีการเชื่อฟังผู้นำจิตวิญญาณ (ผู้นำศาสนา) มากกว่าผู้นำแบบทางการ ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบพอเพียง/พอกินพอใช้ ดังนั้น ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดผลไม้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของเกษตรกร

จากบริบทของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีคุณลักษณะเฉพาะ และปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกที่ส่งปัญหาที่สะสมมายาวนาน การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ดังกล่าว จึงได้น้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานหลักการสำคัญในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรด้วยหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” เพื่อให้สามารถเข้าถึง “จิตและใจ” ของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

รัฐบาลมีความหวังในการสถานการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเห็นว่าปัญหาด้านการผลิตและการตลาดผลไม้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยหารือร่วมกับมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยหลังจากการหารือดังกล่าวได้มีการขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดผลไม้ล่องกองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากล่องกองเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

(นายณรงค์ วุ่นซิ้ว)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ข้อจำกัดของการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๕
คำจำกัดความ	๕
บทที่ ๒ ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาด	๗
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๗
แนวคิดการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดแบบประณีต	๙
แนวทางการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดลองกองตามแนวทาง	
การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากประชารัฐ	๑๑
ผลงานวิจัย/งานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	๑๙
กรอบความคิดของการวิจัย	๒๖
สรุป	๒๗
บทที่ ๓ การดำเนินการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดลองกอง	
ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฤดูกาลผลิต พ.ศ. ๒๕๕๙	๒๘
ความเป็นมา/สภาพปัญหา/สาเหตุ/ปัญหา/ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่	
จังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๘
ปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๐
กรอบแนวคิด/การวางแผนการดำเนินงาน	๓๓
การขับเคลื่อนการดำเนินงาน	๓๘
ผลการดำเนินงาน	๔๑
สรุป	๔๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ ผลการศึกษาวิจัย วิเคราะห์ อภิปรายผลการดำเนินงาน	๔๕
ผลการศึกษาวิจัย	๔๕
นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการผลิต	
และการตลาดล่องกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๕๔
เรื่องที่จะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	๕๔
สรุป	๕๕
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๕๖
สรุป	๕๖
ข้อเสนอแนะ	๖๐
บรรณานุกรม	๖๑
ภาคผนวก	๖๒
ผนวก ก คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ	
ของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ	
สืบสานแนวพระราชดำริ ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๖๓
ผนวก ข สรุปผลการศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๖๖
ผนวก ค รายงานการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบและการพัฒนาระบบการตลาด	
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๖๙
ผนวก ง การขับเคลื่อนการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดสินค้า	
ทางการเกษตรในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้	
ในฤดูการผลิต พ.ศ. ๒๕๕๙	๗๖
ผนวก จ การติดตามความก้าวหน้าการพัฒนาระบบการผลิต	
และการตลาดสินค้าทางการเกษตรในพื้นที่ ๓ จังหวัด	
ชายแดนภาคใต้ ในฤดูการผลิต พ.ศ. ๒๕๕๙	๑๑๖
ผนวก ฉ การติดตามการประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบ	
การผลิตและการตลาดล่องกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๔๔
ผนวก ช แนวทางการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดสินค้าล่องกอง	
ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๖๐	๑๔๗
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๗๔

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ ๒ - ๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตลองกอง ในห้วงปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๙	๒๐
ตารางที่ ๓ - ๑ เปรียบเทียบขนาดพื้นที่ที่ให้ผลผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๕๙	๓๐
ตารางที่ ๓ - ๒ เปรียบเทียบปริมาณผลผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๕๙	๓๐
ตารางที่ ๓ - ๓ กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน	๓๔
ตารางที่ ๓ - ๔ แผนการดำเนินงาน	๓๖
ตารางที่ ๓ - ๕ ผลการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาด ลองกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๕๙	๔๒
ตารางที่ ๔ - ๑ เปรียบเทียบปริมาณผลผลิตที่สำคัญในพื้นที่ ๓ จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๕๙	๔๕
ตารางที่ ๔ - ๒ กลุ่มประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สมัครใจ เข้าร่วมโครงการ	๔๗
ตารางที่ ๔ - ๓ แนวทางการดำเนินงานด้าน Supply Side	๔๘
ตารางที่ ๔ - ๔ แนวทางการดำเนินงานด้าน Demand Side	๔๙
ตารางที่ ๔ - ๕ ช่องทางการตลาด	๕๑
ตารางที่ ๔ - ๕ เกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการเพื่อทำการเกษตร แบบประณีต และผลผลิตลองกองของเกษตรกรในโครงการ	๕๑
ตารางที่ ๔ - ๖ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน	๕๒

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
แผนภาพที่ ๒ - ๑ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๘
แผนภาพที่ ๒ - ๒ การประยุกต์หลักการทรงงานกับการบริหารจัดการ แผนงาน/โครงการ	๑๑
แผนภาพที่ ๒ - ๓ กลไกขับเคลื่อนในพื้นที่ “ประชารัฐ”	๑๓
แผนภาพที่ ๓ - ๑ สภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๙
แผนภาพที่ ๓ - ๒ สรุบบัญญา/สาเหตุ และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๙
แผนภาพที่ ๓ - ๓ สภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๑
แผนภาพที่ ๓ - ๔ ช่องทางการจำหน่ายสินค้าของเกษตรกร ในฤดูการผลิต ปี พ.ศ. ๒๕๕๘	๓๒
แผนภาพที่ ๓ - ๕ คัดการณ์ผลผลิต ปี พ.ศ. ๒๕๕๙	๓๓
แผนภาพที่ ๓ - ๖ ช่องทางการตลาด	๓๓
แผนภาพที่ ๓ - ๗ กลไกการดำเนินงาน	๓๗
แผนภาพที่ ๔ - ๑ ช่องทางการตลาด	๔๕
แผนภาพที่ ๔ - ๒ การทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๔๗
แผนภาพที่ ๕ - ๑ กลไกการบริหารจัดการ	๕๖

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรุนแรงและเกิดความไม่สงบมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีลักษณะปัญหาที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน และเชื่อมโยงกันหลายมิติ ทั้งนี้ ปัจจัยหลักที่ถูกนำมาเป็นเงื่อนไขของปัญหา คือ ชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ รวมทั้ง ประชาชนมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตเพื่อดำรงอยู่ในสังคมไทย ภายใต้ความเข้าใจและการยอมรับบนพื้นฐานของความเป็นอัตลักษณ์ดังกล่าว อนึ่ง การใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องเป็นผลมาจากคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ มีความรู้สึกคับแค้นใจ และรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินงานของภาครัฐ จึงนำมาเป็นเงื่อนไขขยายผล และต่อสู้ด้วยการใช้ความรุนแรง ส่งผลให้เกิดบรรยากาศความกลัว ความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อทางตรงและทางอ้อมต่อการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ความไม่เข้าใจและไม่เห็นคุณค่า ความหลากหลายทางวัฒนธรรม อย่างแท้จริงของคนบางกลุ่ม ยังคงถูกใช้เป็นเงื่อนไขสร้างความชอบธรรมในการก่อเหตุรุนแรง ส่งผลให้ประชาชนมีความหวาดระแวงและไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐบางคน ในขณะที่การพัฒนาพื้นที่ทั้งในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต สังคมและการศึกษา ไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ รวมถึงการบริหารจัดการของภาครัฐที่ขาดเอกภาพ และการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดสถานการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบดังกล่าว^๑

จากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้จนทำให้เกิดความสูญเสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก สามารถวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาความไม่สงบดังกล่าวโดยแยกเป็นแต่ละด้านได้ ดังนี้^๒

ด้านการเมือง การผนวกดินแดนรัฐปัตตานีเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรสยาม จากสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างสยามและอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับการปรับโครงสร้างทางการเมืองโดยการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางในสมัยรัชกาลที่ ๕ เนื่องจากต้องการสร้างบูรณภาพเหนือดินแดนสยาม เพื่อป้องกันการรุกรานจากชาติตะวันตก ทำให้ผู้ปกครองรัฐปัตตานีเดิมสูญเสียอำนาจและนโยบายรัฐนิยมสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ที่ปลุกระดมให้คนทั้งชาติต้องทำตัวให้เป็นคนไทย จึงจะถือว่ารักชาติโดยภายใต้้นโยบายรัฐนิยมมีการห้ามใช้ภาษามลายู ห้ามสวมหมวกแบบมุสลิม ห้ามผู้หญิงใช้ผ้าคลุมศีรษะผู้ชายห้ามนุ่งผ้าโสร่ง ให้เปลี่ยนชื่อที่ไม่เป็นไทยให้เป็นไทย ใครฝ่าฝืน

^๑ สำนักงานสภาความมั่นคง สำนักนายกรัฐมนตรีย. “นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒”. หน้าที่ ๑ - ๒.

^๒ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. “นโยบายเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ – ปัจจุบัน”. หน้าที่ ๕ - ๖.

ต้องถูกจับกุมลงโทษ รวมทั้ง การหายสาบสูญของ หะยีสุหลง บิน อับดุลการ์เด บิดาของ นายเด่น โต๊ะมีนา อดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดปัตตานี และอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ขณะถูกเรียกไปรายงานตัวตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่รัฐ เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ นอกจากนี้ ยังมีบางเหตุการณ์ที่ซ้ำเติมบาดแผลในอดีต เช่น เหตุการณ์ที่มีสียิดกรือเซะ จังหวัดปัตตานี เหตุการณ์ที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้น นอกจากนี้ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ปัจจัยทางศาสนาเกี่ยวกับอิสลามได้ถูกนำมาตีความจากฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบเพื่อสร้างความชอบธรรมให้การกระทำของตนรวมถึงการสร้างแนวร่วมจากประชาชนในพื้นที่ของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบอีกด้วย

ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจนที่เกิดจากสภาพสังคมแบบปิดของคนไทยมุสลิม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจตามมา ไม่ว่าจะเป็นภาวะการว่างงาน ปัญหาการไร้การศึกษา ปัญหาคุณภาพชีวิต ประกอบกับปัญหาความขัดแย้งในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดความกดดันต่อชาวบ้าน

ด้านสังคมและวัฒนธรรม สังคมและวัฒนธรรมอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถูกปิดทับด้วยนโยบายต่าง ๆ ของรัฐที่พยายามสร้างความเป็นไทยแก่สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้ว่าปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะปรากฏมานานแล้ว แต่ดูเหมือนว่ารัฐและสังคมไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจในการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม และกลายเป็นปัญหาในปัจจุบัน

ด้านการศึกษา ทิศนคติของชาวบ้านที่เป็นคนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูต่อการศึกษาสายสามัญของภาครัฐที่เกรงว่าจะจะเป็นเครื่องมือในการกลืนวัฒนธรรมมลายู ทำให้ค่านิยมที่จะศึกษาตามปอเนาะหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีมากกว่า

ด้านกระบวนการยุติธรรม การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่ก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนสร้างความขឹងใจในหมู่ประชาชนโดยไม่มีการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดด้วยเหตุผลเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติและปัญหาการขาดความเป็นเอกภาพในการดำเนินงานร่วมกันของข้าราชการฝ่ายปกครอง หรือฝ่ายสืบสวน สอบสวน จึงพบว่าในทางปฏิบัติมักมีการซ้อม ทารุณกรรม หรือการบีบบังคับเอาข้อมูลจากผู้ต้องสงสัย ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาอยู่บ่อยครั้ง

อนึ่ง ปัญหาแต่ละด้านที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เมื่อเชื่อมโยงเข้ากับความแตกต่างด้านศาสนา เชื้อชาติและภาษา ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ของมลายูปัตตานีและถูกปลุกปั่นว่ากำลังถูกกลืนและถูกทำลาย และจากกลุ่มก่อความไม่สงบเลือกใช้ความรุนแรงในการจัดการปัญหา ทำให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบที่ยังไม่มีท่าทีว่าจะยุติ

ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดผลไม้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร เนื่องจากสาเหตุสำคัญ ๒ ประการคือ ๑. สาเหตุจากผลผลิตที่มีคุณภาพมีปริมาณน้อย ๒. ขายได้ในราคาที่ไม่เป็นธรรมเพราะสถานการณ์ความไม่สงบ ทำให้มีผู้เข้าไปรับซื้อในพื้นที่น้อยราย เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายย่อย และไม่คอยตัดแต่งกิ่งหรือบำรุงรักษาขณะเป็นผล จึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกปีและการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาไม่เป็นระบบ เน้นการแทรกแซงตลาดและเงินให้เปล่า เช่น การให้ค่าขนส่งผลผลิต การประกันราคาผลผลิต การจัดหาสถานที่จัดจำหน่าย การขอความร่วมมือจากส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชนในการจัดซื้อ เป็นต้น

เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๙ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มอบหมายให้ นายกฤษฎา บุญราช ปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือร่วมกับหม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล ประธานกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำรินายศุภชัย เจียรวนนท์ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท และผู้ว่าราชการจังหวัด ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยที่ประชุมเห็นชอบให้พัฒนาระบบการตลาดในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของพืชเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ทุเรียน ลองกอง มังคุด และเงาะ ซึ่งมีราคาตกต่ำโดยด้าน Demand Side มอบให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริน มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท สนับสนุนการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มช่องทางซื้อขายอย่างเป็นระบบ สำหรับด้าน Supply Side ให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ สสำรวจข้อมูลผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเชื่อมโยงกับระบบการตลาด

กระทรวงมหาดไทย มอบให้นายณัฐพงศ์ ศิริชนะ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการแก้ไขปัญหาผลผลิตพืชเศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมอบหมายให้ นายณรงค์ วุ่นซิ้ว รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ช่วยราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหัวหน้าคณะทำงาน ผู้แทนมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริน ผู้แทนมูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ผู้แทนจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า เป็นคณะทำงาน มีหน้าที่สนับสนุนและพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้บรรลุเป้าหมาย

เมื่อมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริน ได้รายงานเรื่องการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ และการพัฒนาระบบการตลาดผลผลิตทางการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรี ได้สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกรรมการประชารัฐ ร่วมกันขับเคลื่อน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุวัจน์ ตันยวรธนะ) แจ้งต่อคณะรัฐมนตรี ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ต่อมาคณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ ได้รับทราบข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีและผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมมีข้อเสนอให้ดำเนินการ ดังนี้ (๑) เร่งรัดการจัดตั้งบริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (จังหวัด) จำกัด ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒) ในระหว่างการจัดตั้ง บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (จังหวัด) จำกัด ให้ใช้กลไกคณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐ ประจำจังหวัดในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

ขณะที่ร่วมดำเนินการทั้งหมดเห็นว่า การดำเนินการในเรื่องนี้ต้องดำเนินการในระยะยาว ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผลผลิตก่อน เพราะเชื่อมั่นว่าหากผลผลิตมีคุณภาพดี ย่อมเป็นที่ต้องการของตลาดและผู้บริโภค ส่งเสริมรายได้และคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการใช้ประเด็นทางเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงของพื้นที่ แต่เนื่องจากเกษตรกรที่ปลูกลองกองมีจำนวนมาก จึงได้จัดทำโครงการเพื่อรับสมัครเกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมพัฒนาคุณภาพผลผลิต ด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ วิธีการดูแล และตัดแต่งผลผลิต การคัดแยก และการบรรจุภัณฑ์ผลผลิต เน้นการทำการเกษตรแบบประณีต โดยใช้กระบวนการประชารัฐ

เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน ดังนั้น เมื่อมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่และปรับเปลี่ยนกระบวนการในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่แล้ว จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาถึงความสำเร็จดังกล่าว เพื่อใช้เป็นบทเรียนสำหรับการดำเนินการในระยะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความเป็นมาและแนวทางการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดของในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้
๒. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินการ ปัญหา และอุปสรรค ในการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดของในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง
๓. เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดผลไม้ของในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในระยะต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดผลไม้ของในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากของเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดประมาณปีละ ๒๕,๐๐๐ ตัน แต่จากผลการศึกษาข้อมูลพบว่า เกษตรกรชาวสวนผลไม้ส่วนใหญ่เป็นรายย่อย และไม่คอยตัดแต่งกิ่งหรือบำรุงรักษาขณะเป็นผล ผลผลิตจึงไม่ได้คุณภาพ ขายไม่ได้ราคา การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาไม่เป็นระบบ ไม่เชื่อมโยงกัน ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัย Context Input Process และ Product (Output/Outcome) ของการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดของในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ในฤดูการผลิต ๒๕๕๙

วิธีดำเนินการวิจัย

- เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีกรอบในการวิเคราะห์ ๓ วิธี
๑. วิเคราะห์เนื้อหา (Context analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร
  ๒. วิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive) ซึ่งได้จากการสังเกต และการสัมภาษณ์ หรือที่ได้จัดบันทึกไว้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งปรากฏการณ์ที่พบเห็น โดยอาศัยประสบการณ์ตรงของผู้ศึกษาที่ได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการนี้ด้วย
  ๓. สัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) เพื่อยืนยันการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive) ซึ่งได้จากการขอรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากการดำเนินการในลักษณะการริเริ่มใหม่ ที่มีการดำเนินการครบกระบวนการ ตั้งแต่ต้นทาง ได้แก่ เกษตรกร ซึ่งเฉพาะที่เข้าร่วมโครงการประมาณ ๕,๐๐๐ ราย กลางทาง คือ พ่อค้าคนกลาง ศูนย์คัดแยกผลไม้ และปลายทาง คือ ผู้บริโภค จึงมีผู้เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งที่เป็นหน่วยงาน และเป็นรายบุคคลเป็นจำนวนมาก การเก็บประมวลข้อมูลในเวลาจำกัด อาจเก็บตัวอย่างได้ไม่มากเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ได้มอบหมายให้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินการเรื่องนี้ด้วย อาจจะนำผลการวิจัยมาเทียบเคียงและช่วยอุดช่องว่างได้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทราบความเป็นมาและการกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาด ผลไม้ลองกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๒. ทราบผลการดำเนินการ ปัญหา และอุปสรรค ในการพัฒนาระบบการผลิต และการตลาดผลไม้ลองกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง

๓. ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาระบบการผลิตและการตลาด ผลไม้ลองกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในระยะต่อไป

คำจำกัดความ

ฝ่ายผู้ผลิต (Supply Side)	หมายถึง หน่วยงานที่สนับสนุนด้านการพัฒนาระบบการผลิต ผลไม้ลองกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย
	(๑) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส ทำหน้าที่กำหนดกลไกการทำงานในพื้นที่ และประสานการขับเคลื่อนกับทุกภาคส่วน
	(๒) หน่วยงานวิชาการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ให้ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพผลผลิต และวางระบบการเก็บข้อมูลเกษตรกรเพื่อวางแผน การแก้ไขปัญหาในระยะยาว

- (๓) หน่วยงานภาคประชาสังคม ได้แก่ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ศูนย์คัดแยกฯ และสหกรณ์ฯ ทำงานในพื้นที่ร่วมกับเกษตรกรเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และส่งเสริมการรวมกลุ่มให้เกษตรกรมีความเข้มแข็ง
- (๔) เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สมัครใจทำการเกษตรแบบประณีตเพื่อพัฒนาคุณภาพผลผลิต
- ฝ่ายผู้บริโภค (Demand Side) หมายถึง หน่วยงานที่สนับสนุนด้านการพัฒนาระบบการตลาดผลไม้ ลองกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีบริษัท ประชาธิปไตยสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน ร่วมกับหน่วยงานภาคเอกชน ประกอบด้วย
- (๑) การเพิ่มช่องทางการกระจายผลผลิตไปสู่ผู้บริโภค ได้แก่ ไทยเบฟเวอเรจ เทสโก้โลตัส ๗ - Eleven สยามแม็คโคร ท็อปส์ เดอะมอลล์กรุ๊ป สภาเกษตรกรฯ บีทีซี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ไปรษณีย์ไทย และสหภาพการค้าไทย เป็นต้น
- (๒) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ บริษัท เครือซีเมนต์ไทย
- (๓) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ได้แก่ บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ผลิตสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนทุกแขนง

บทที่ ๒

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาด

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ได้นำเสนอหลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยมีความเห็นว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดแบบประณีตมาเป็นทฤษฎีและแนวคิดที่สำคัญ โดยนำแนวทางการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐมาเป็นกรอบในการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ ได้มีการนำผลงานวิจัย/งานการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ได้มอบหมายให้ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินการ มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยด้วย

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง^๑

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชปณิธานแน่วแน่ในการครองราชย์เพื่อประโยชน์สุขของมหาประชาชน ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติสืบจากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๙๘ ดังที่ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการในพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๙๙ ว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”**

นับแต่การเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นต้นมา เป็นเวลากว่า ๖๐ ปี ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงรับรู้ทุกสุขของราษฎร ทั้งจากการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในพื้นที่ชนบททั่วทุกภูมิภาคด้วยพระองค์เอง และจากการทรงงานด้านข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ จึงได้พระราชทานพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาและบรรเทาความทุกข์ยากซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพื่อมิให้เกษตรกรเหล่านั้นละทิ้งแผ่นดิน โดยทรงเน้นให้มีความ **“พออยู่ พอกิน”** สามารถพึ่งตนเองได้ก่อน แล้วจึงค่อยสร้างความเจริญก้าวหน้าในระดับที่สูงขึ้นไป ดังพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗ ความตอนหนึ่งว่า

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...”

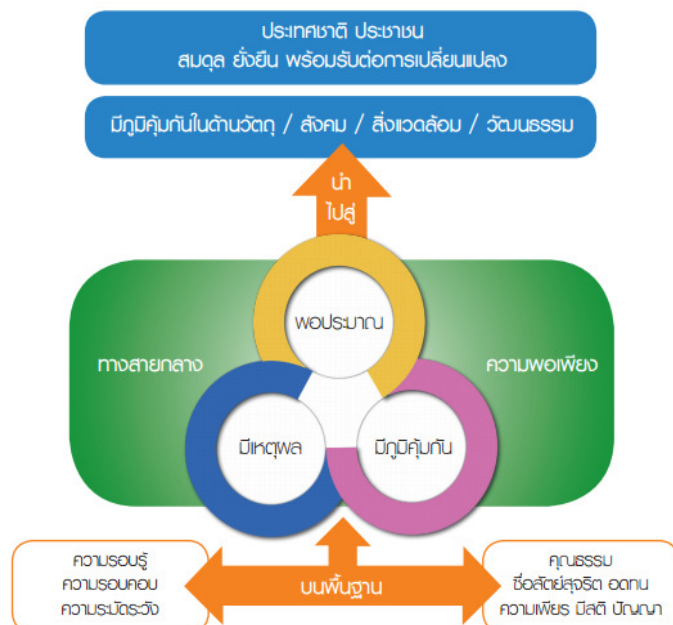
^๑ คณะอนุกรรมการส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคการเกษตรและชนบท. “คู่มือการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคการเกษตรและชนบท”. กันยายน ๒๕๕๘. หน้า ๖ - ๑๑

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ยังได้ทรงชี้แนะแนวทางในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับกับความเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยให้ยึดมั่นในวิถีพหุมีพอกินและพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งทรงหมายความถึงเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ทั้งนี้ ทรงอธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจนว่าหมายถึง **มีอยู่มีกิน ไม่ฟุ่มเฟือย มีความโลภน้อย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น พอประมาณตามอัตภาพ และมีเหตุผล** ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง สร้างเป็นกรอบความคิด และได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เผยแพร่เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัวชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานทางจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ มีปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกเป็นอย่างดี

แผนภาพที่ ๒ - ๑ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดการพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดแบบประณีต

ผู้ศึกษาวิจัยมีความเห็นว่า หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดแบบประณีต จึงขอน้อมนำ หลักการทรงงาน ๒๓ ประการ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

๑. **ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ** ทั้งข้อมูลเบื้องต้น เอกสาร แผนที่ จากการสอบถาม ผู้เกี่ยวข้องให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง รวดเร็ว และตรงตามความต้องการของชาวบ้าน

๒. **มององค์รวม** มีวิธีคิดอย่างองค์รวมหรือมองอย่างครบวงจรมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง

๓. **ไม่ยึดติดตำรา** ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม

๔. **ทำให้ง่าย** มีการค้นคิด ดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไขงานการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ โดยง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทำสิ่งยากกลายเป็นง่าย ทำสิ่งสลับซับซ้อนให้เข้าใจง่าย

๕. **เน้นการมีส่วนร่วม** เปิดโอกาสให้ชาวบ้านทุกระดับ ร่วมแสดงความคิดเห็น เรื่องที่ต้องคำนึงถึงความคิด ความเห็นหรือความต้องการของชาวบ้านแล้วเก็บมา ประมวลเพื่อนำมาใช้ ให้เกิดประโยชน์

๖. **คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม** เมื่อส่วนรวมได้รับประโยชน์ตัวของเราจะได้รับประโยชน์ด้วย

๗. **ขาดทุนคือกำไร** หลักการคือ “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำ อันมีผลเป็นกำไรคือ ความอยู่ดีมีสุขของชาวบ้าน

๘. **ความเพียร** การทำโครงการต่าง ๆ แม้ระยะแรก ๆ จะมีความไม่พร้อมมากนัก แต่ต้องไม่ท้อและมีความมุ่งมั่นเพื่อพัฒนาบ้านเมือง

๙. **เศรษฐกิจพอเพียง** เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อสร้างความเข้มแข็งหรือภูมิคุ้มกันทุกด้าน ซึ่งจะทำให้สามารถทำให้อยู่ได้อย่างสมดุลในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง

๑๐. **ให้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ** การเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ชาวบ้าน ไกล่ชิดกับธรรมชาติ เพราะปัญหาของธรรมชาติจะต้องใช้ธรรมชาติแก้ไขหรือช่วยเหลือ

๑๑. **ปลูกป่าในใจคน** การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลูกจิตสำนึก ให้คนรักป่าเสียก่อน

๑๒. **ทำงานอย่างมีความสุข** เป็นความสุขที่เกิดขึ้นจากการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น

๑๓. **รู้ - รัก - สามัคคี**

- **รู้** การที่จะลงมือทำสิ่งใดนั้น จะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา

- **รัก** เมื่อเรารู้ครบถ้วนกระบวนความแล้วจะต้องเห็นคุณค่า เกิดศรัทธา เกิดความรัก ที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ปัญหานั้น ๆ

- **สามัคคี** เมื่อถึงขั้นลงมือปฏิบัติจะต้องคำนึงเสมอว่า เราทำคนเดียวไม่ได้ ต้องร่วมมือร่วมใจกัน สามัคคีกันเป็นหมู่คณะ จึงจะเกิดพลังในการแก้ปัญหาให้ลุล่วงด้วยดี

๑๔. **ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด** ใช้หลักการแก้ไขปัญหาดด้วยความเรียบง่าย และประหยัด ชาวบ้านสามารถทำได้เอง หาได้ในท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่มาแก้ไขปัญหาด โดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยาก

๑๕. **ระเบิดจากข้างใน** คือ การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนมีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาก่อน ไม่ใช่การนำความเจริญหรือบุคคลจากภายนอก เข้าไปให้ชุมชนหรือหมู่บ้านโดยที่ชาวบ้าน ยังไม่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

๑๖. **แก้ปัญหาดจุดเล็ก** มองปัญหาดในภาพรวมก่อนแต่เริ่มแก้ปัญหาดจากจุดเล็ก ๆ คือ การแก้ไขปัญหาดเฉพาะหน้าที่คนมักจะมีมองข้าม

๑๗. **ทำตามลำดับขั้น** เริ่มจากสิ่งที่จำเป็นที่สุดของชาวบ้านก่อน โดยการสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของชาวบ้านส่วนใหญ่แล้วจึงค่อยเสริมความเจริญและเศรษฐกิจขั้นสูงโดยลำดับ

๑๘. **ใช้ธรรมปราบอธรรม** ใช้ความจริงในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติและกฎเกณฑ์ ของธรรมชาติมาเป็นหลักการและแนวปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหาดและปรับปรุงเปลี่ยนแปลง สภาวะที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่เป็นปกติ

๑๙. **การพึ่งตนเอง** การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาดเฉพาะหน้า เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง พอที่จะดำรงชีวิตได้ แล้วขั้นต่อไปคือการพัฒนาให้สามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อม และให้สามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

๒๐. **พอกินพอกิน** ให้ชาวบ้านอยู่อย่าง “พอกินพอกิน” เสียก่อนแล้วจึงค่อยขยาย ขยายคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

๒๑. **ความซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อกัน** เพราะความสุจริตและจริ่งใจนั้น แม้จะมีความรู้่น้อย ก็ทำประโยชน์แก่ ส่วนรวมได้มากกว่าผู้รู้มากแต่ไม่มีความสุจริตไม่มีความบริสุทธิ์ใจ

๒๒. **คำนึงถึงภูมิสังคม** การพัฒนาต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศสังคมวิทยา ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละท้องถิ่น

๒๓. **บริการที่จุดเดียว** เพื่อประโยชน์ต่อชาวบ้าน ที่จะมาใช้บริการประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย โดยมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ มาร่วมดำเนินการ และบริการ ณ ที่แห่งเดียว

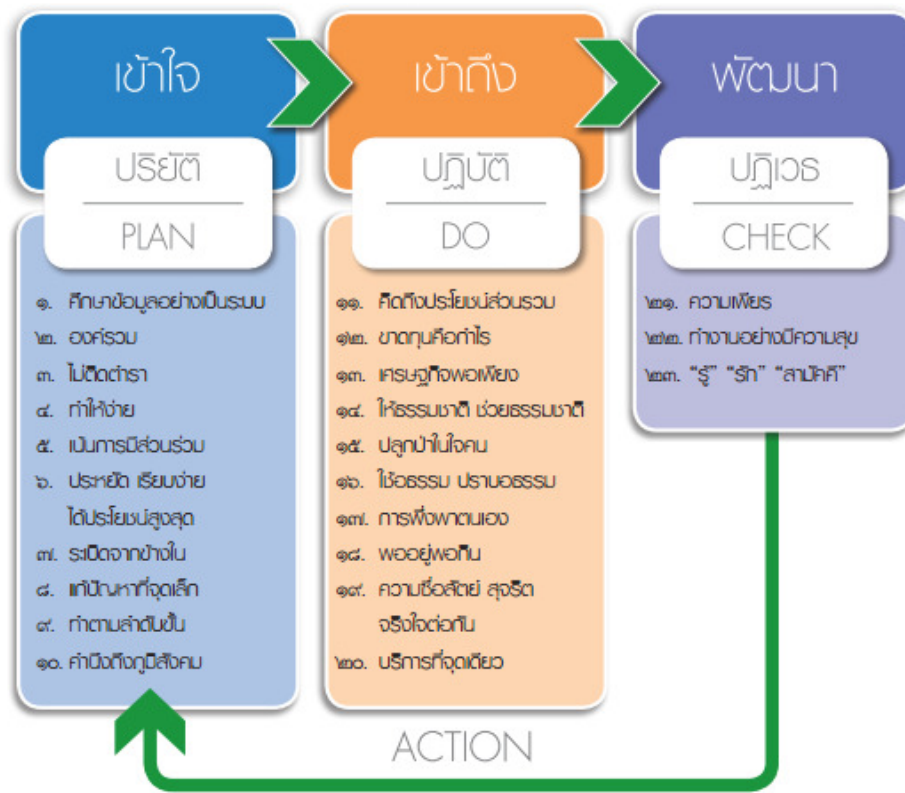
ทั้งนี้ หลักการทรงงาน ๒๓ ประการ ยังมีความสอดคล้องกับหลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ เรื่อง “**เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา**” โดยนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการแผนงาน/โครงการ ที่มุ่งเน้น การมีส่วนร่วมให้ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาในที่สุด ดังนี้

การเข้าใจ เป็นการสร้างให้เกิดความเข้าใจในข้อมูลพื้นฐานด้วยการศึกษาข้อมูล ทุกมิติของชุมชน ค้นหารากของปัญหาดและรวบรวมองค์ความรู้ของโครงการพระราชดำริทั่วประเทศ และองค์ความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการทำความเข้าใจสภาพปัญหาดร่วมกัน

การเข้าถึง เป็นเรื่องของการสื่อสารและสร้างการมีส่วนร่วม โดยมุ่งสื่อสารสร้างความเข้าใจ และความมั่นใจให้ชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน รวมทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนามากที่สุด

การพัฒนา เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชน สร้างทีมพี่เลี้ยง การออกแบบหลักสูตรการพัฒนา การศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติของชุมชน รวมทั้งการให้ทีมผู้ประสานงานให้คำแนะนำชุมชนในการติดตามสนับสนุนและติดตามผล

แผนภาพที่ ๒ - ๒ การประยุกต์หลักการทรงงานกับการบริหารจัดการแผนงาน/โครงการ

แนวทางการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากประชารัฐ

๑. ความหมายและที่มาของคำว่า “ประชารัฐ”

๑.๑ คำว่า “ประชารัฐ” มีที่มาอย่างไร

- มาจากเพลงชาติ ซึ่งมีใจความว่า “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล ด้วยไทยล้วนหมาย รักสามัคคี.....”
- มาจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ (แผนฯ ๘)
- มาจากชื่อ “ส่วนประสานเครือข่ายประชารัฐ” สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาประชารัฐ

๑.๒ ความหมายของ “ประชารัฐ” ที่สั้นที่สุด

๑.๒.๑ ประสานพลังทุกส่วนของ “ประชา” กับทุกส่วนของ “รัฐ” เพื่อพัฒนาสังคมทุกระดับ

๑.๒.๒ ประสานพลังทุกส่วน เพื่อมวลประชามุ่งพัฒนาสังคม”

๑.๒.๓ ร่วมด้วยช่วยกัน สร้างสรรค์สังคม

๑.๒.๔ มาร่วมมือรวมพลังกันเถิด อย่าเดินแยกอยู่ต่างหากเลย

๑.๒.๕ รวมทุกพลังสร้างสรรค์ ไม่กีดกันผู้ใดออก

๑.๓ ความหมายกว้างของ “ประชารัฐ”

๑.๓.๑ ประชาชน ชุมชน และประชาสังคม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น สังคม และประเทศ

๑.๓.๒ การบริหารจัดการและพัฒนาประเทศโดยภาครัฐ ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวางจริงจัง และต่อเนื่อง ในทุกระดับ

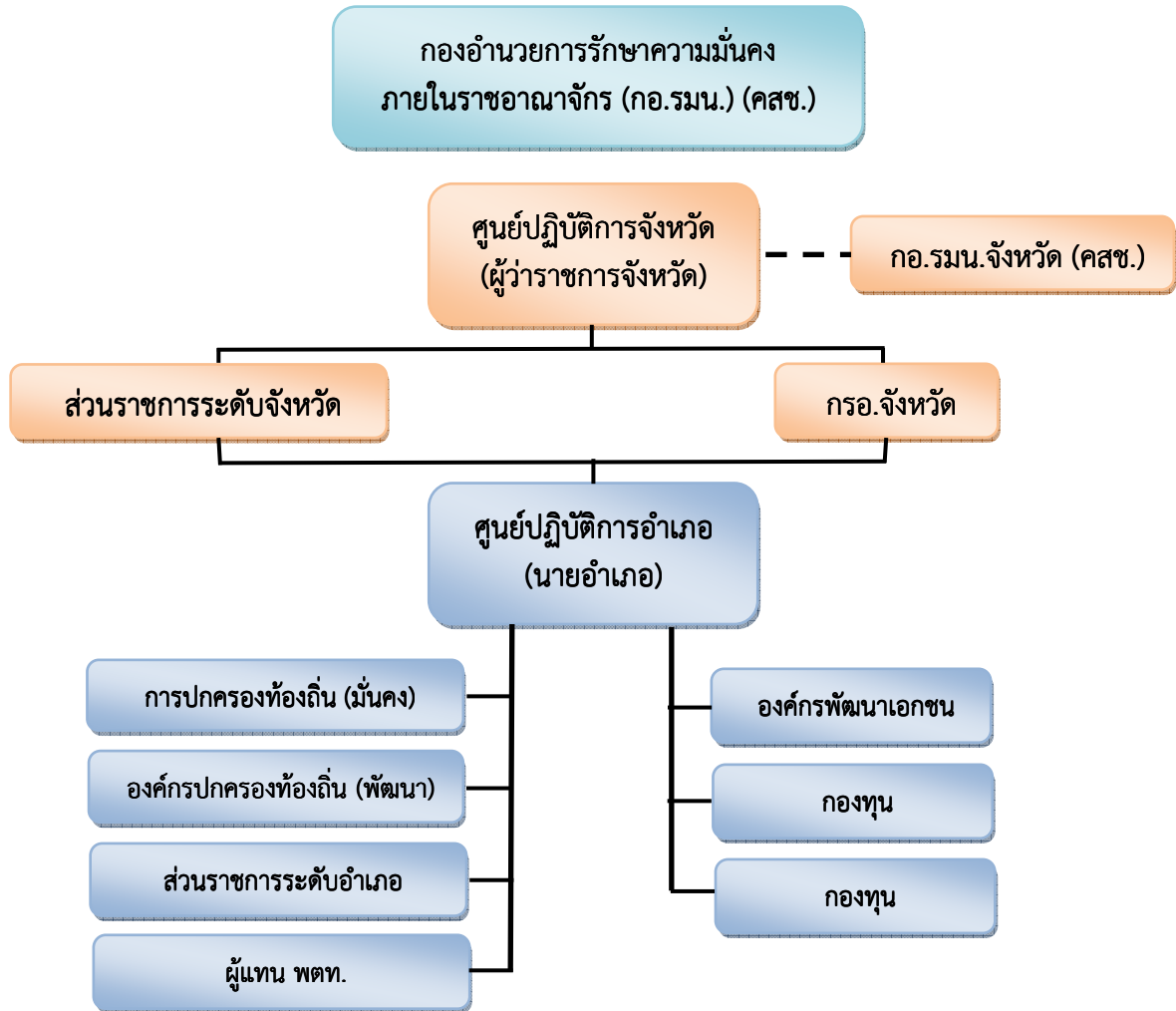
๑.๓.๓ การดำเนินงานของภาครัฐ มีความสุจริต โปร่งใส ถูกต้อง มีประสิทธิผล คุณภาพ และประสิทธิภาพ รวมถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

๑.๓.๔ ทุกส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ร่วมเป็น “ภาคีการพัฒนา” โดยร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๒. โครงสร้างของทีมประชารัฐ

กลไก “ประชารัฐ” เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินการในระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.จังหวัด) (คสช.) ศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ นายอำเภอ การปกครองท้องถิ่น องค์กรส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการระดับอำเภอ ผู้แทนพลเรือน ตำรวจ ทหาร (พตท.) องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชนและประชาชน

แผนภาพที่ ๒ - ๓ กลไกขับเคลื่อนในพื้นที่ “ประชารัฐ”

๓. การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชนเพื่อร่วมกัน สนับสนุนและพัฒนาสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบเศรษฐกิจฐานราก

การที่ประชาชนและรัฐร่วมมือกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สอดคล้องกับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ “สานพลังประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานราก” เป็นความร่วมมือร่วมใจของรัฐและประชาสังคม เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และขับเคลื่อนการพัฒนา ซึ่งมีกลไก มีกระบวนการที่แตกต่างจากประชานิยม ซึ่งเป็นการรวมพลังทุกภาคส่วนไม่ว่าจะอยู่ในภาคประชาชน ภาคธุรกิจ หรือภาครัฐ ทุกคน คือ ประชาชนของชาติ โดยรัฐบาลเป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุน เปิดช่องทางให้เอกชน ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการประชาธิปไตย ทำให้การบริหารงานต่าง ๆ ไม่สร้างความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างประชาชนกับรัฐบาล

ประเทศต้องเริ่มสร้างความเข้มแข็งตั้งแต่ฐานรากขึ้นมา จะต้องร่วมมือกันทำให้เกิดความชัดเจนระหว่างภาครัฐ เอกชน ประชาชน และท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเศรษฐกิจฐานราก ตลอดจนการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ การเข้าถึงการบริการของรัฐ และกระบวนการทางกฎหมายต่าง ๆ ทั้งนี้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องยึดถือ รวมทั้งต้องมีความรู้คู่คุณธรรม โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่เข้ามาบริหารบ้านเมืองจะต้องมีคุณธรรม ศีลธรรม มีหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประชาชนเองก็จะต้องมีศีลธรรม

รัฐบาลมีความห่วงใย และมีความตั้งใจที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาบ้านเมือง และสร้างความเข้มแข็งในชุมชนท้องถิ่น โดยจะส่งเสริมด้านการตลาด ซึ่งมีแนวคิดที่จะเปิดตลาดกลางเพิ่มขึ้น เพื่อให้เกษตรกรมีการเชื่อมต่อและพบกับผู้ค้าโดยตรง เป็นการสร้างเครือข่ายในท้องถิ่น และสร้างความสมดุลของราคาสินค้า โดยจะต้องมีการพัฒนาสินค้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ตลอดจนการทำให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางแห่งภูมิภาคอาเซียน

๔. การบูรณาการการทำงานในระดับพื้นที่

การรวมกลุ่ม "ประชารัฐ" สามารถทำได้ทั้ง ๓ แบบ คือ แบบทางการ กึ่งทางการ และไม่เป็นทางการ เพื่อให้เข้าถึงประชาชนมากที่สุด ขอให้เร่งสร้างการรับรู้ สร้างการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน - ประชาชนให้เข้ามาร่วมสนับสนุนการทำงานของภาครัฐ และให้ใช้ความเป็นผู้นำของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอในการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนด้วยความรวดเร็ว

ทั้งนี้ ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด บูรณาการการแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามสภาพปัญหาแต่ละเรื่อง โดยพิจารณาว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใด เพื่ออำนวยความสะดวก ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาให้ได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์

สำหรับการเผชิญและแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนมีเรื่องสำคัญกระทรวงมหาดไทยได้มอบแนวทางการปฏิบัติงานในพื้นที่ ดังนี้

๑. การบริหารจัดการน้ำเพื่อรองรับปัญหาภัยแล้ง หน่วยงานภาครัฐต้องทราบข้อมูลแหล่งน้ำและปริมาณน้ำในพื้นที่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาภัยแล้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้บูรณาการการแก้ไขปัญหาร่วมกับภาครัฐ เอกชนและประชาชน

๒. การกำจัดผักตบชวา ตามที่นายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการให้กระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าภาพหลักในการกำจัดผักตบชวาอย่างเป็นระบบ จึงให้เร่งรัดดำเนินการให้เต็มที่ โดยบูรณาการการปฏิบัติร่วมกับทหาร ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่

๓. การเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ในช่วงเดือนมกราคม - เมษายน ให้นำกลไก "ประชารัฐ" มาใช้ในการแก้ไขปัญหา และสร้างความตระหนักถึงปัญหาให้กับประชาชน

๔. การดำเนินโครงการตามมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล (ตำบลละ ๕ ล้าน) ซึ่งเป็นการเสนอโครงการเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในพื้นที่ ซึ่งต้องเป็นความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมประชาชน หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการสนับสนุนและดำเนินโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์

๕. การสร้างความรู้ความเข้าใจ/ความเชื่อมั่นตามแนวทางพระราชรัฐ

๕.๑ การสนับสนุนศักยภาพและโอกาสการพัฒนาของคน

๕.๑.๑ การให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลและสิทธิเสรีภาพของชุมชนให้มีความสำคัญกับหลักมนุษยธรรมเกียรติภูมิและศักดิ์ศรีของมนุษย์ทุกคนรวมทั้งหลักประกันการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย

๕.๑.๒ การให้หลักประกันในด้านโอกาสและช่องทางในการมีส่วนร่วมในส่วนของการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการการพัฒนาทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของคนกลุ่มต่างๆในสังคม

๕.๒ การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางสังคม

๕.๒.๑ การสร้างสังคมเปิดที่มีความสมานฉันท์ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและเห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลายและการสร้างความเท่าเทียมเสมอภาคระหว่างคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

๕.๒.๒ การสร้างจริยธรรมและวัฒนธรรมของการใช้อำนาจที่เป็นธรรม

๕.๒.๓ การสร้างกติกาสังคมและแบบอย่างทางการเมืองและการบริหารที่ให้ความสำคัญกับการประนีประนอมสันติธรรมเมตตาธรรมการยอมรับบังคับใช้กฎหมาย

๕.๒.๔ การสร้างวัฒนธรรมประชาสังคมที่คนในสังคมมีความสำนึกถึงสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันในฐานะพลเมืองและความรับผิดชอบต่อผู้อื่นรุ่นหลัง

๕.๓ การเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาของภูมิภาคและชนบท

๕.๓.๑ การสร้างช่องทางให้คนส่วนใหญ่ที่อาศัยในชนบทและชนบทได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศที่เท่าเทียมกันและเสมอภาคเพิ่มขึ้น

๕.๓.๒ การสร้างขีดความสามารถให้คนในภูมิภาคและชนบทได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถการพัฒนาทักษะและโอกาสในการรับบริการจากรัฐเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองและเสริมสร้างโอกาสการพัฒนาเพื่อสร้างอาชีพและการมีงานทำ

๕.๓.๓ การให้คนในภูมิภาคและชนบทตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพอนามัยขั้นพื้นฐานและบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่ออนุชนรุ่นหลังชุมชนของตนเองและประเทศชาติโดยรวม

๕.๓.๔ การสร้างระบบและกลไกการบริหารเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิภาคและชนบท

๕.๔ การพัฒนาสมรรถนะและประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจ

๕.๔.๑ การสร้างผู้นำที่มีความรู้ความเข้าใจและมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจ

๕.๔.๒ การสร้างระบบการบริหารที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพรวมทั้งการให้หลักประกันความเสมอภาคและเสรีภาพในการแข่งขันและการสนับสนุนให้เกิดความโปร่งใสตลอดจนการยึดหลักการและเหตุผลในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับสาธารณชน

๕.๔.๓ การสร้างระบบการบริหารที่สามารถตอบสนองและจัดการการเปลี่ยนแปลงและสร้างความต่อเนื่องด้านนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการการพัฒนาประเทศ

๕.๕ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕.๕.๑ การให้คนทุกฝ่ายในสังคมสามารถร่วมกันกำหนดควบคุมการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างสมดุล

๕.๕.๒ การสร้างมาตรฐานหรือเกณฑ์วัดระบบสากลเพื่อควบคุมดูแลสถานะแวดล้อมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเขตเมืองชุมชนชนบทที่เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคม

๕.๕.๓ การสร้างระบบการบริหารจัดการให้ชุมชนในพื้นที่ซึ่งใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของภาครัฐที่จะส่งผลกระทบต่อสถานะแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่

๖. นโยบายประชารัฐ แตกต่างจากนโยบายประชานิยมอย่างไร และประชาชนจะได้อะไร^๒

นโยบาย “ประชารัฐ” เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา แทนกรอบนโยบายแบบเก่าของรัฐบาล น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร หรือก็คือ นโยบาย “ประชานิยม”

โดยในตัวสาระสำคัญจะพบว่า นโยบายประชานิยม จะมุ่งเน้นที่ความนิยมชมชอบของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งเมื่ออยู่ภายใต้ระบบการเลือกตั้ง นโยบายประชานิยมจะเลือกพุ่งเป้าไปที่ความนิยมชมชอบของกลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ก่อน เพื่อให้ได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งอาจจะไม่เป็นที่นิยมชมชอบหรือแม้กระทั่งเกิดผลเสียต่อกลุ่มประชาชนส่วนน้อย

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของนโยบายประชานิยมก็คือ ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากนโยบายมักจะไม่ได้นับค่านึงถึงผลเสียที่จะตามมาในอนาคต ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น การมองภาพรวมได้อย่างไม่ครบถ้วน การขาดข้อมูลในการตัดสินใจ หรือผลของความเสียหายจะถูกกระจายอย่างเฉลี่ยจนทำให้ผลเสียดูเบาบางลงไป นโยบายประชานิยมที่ขาดการคำนึงถึงผลเสียในอนาคต จึงทำให้ประเทศสุ่มเสี่ยงต่อการเกิดวิกฤติ ดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นกับประเทศในกลุ่มละตินอเมริกาในช่วงทศวรรษก่อนๆ

สำหรับ นโยบายประชารัฐ ความมุ่งหวังของกรอบนโยบาย คือ การปิดจุดอ่อนของนโยบายประชานิยมดังกล่าว โดยตัวสาระสำคัญของนโยบายประชารัฐจะอยู่ที่การใช้อำนาจของรัฐเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

นโยบายประชารัฐจึงมิได้มุ่งเน้นที่การสร้างความนิยมชมชอบของประชาชนในระยะสั้นเป็นหลัก เพราะนโยบายที่ประชาชนให้ความนิยมชมชอบอาจจะมีผลเสียตามมาในอนาคตก็เป็นได้ และไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของแหล่งที่มาของอำนาจว่าจะเป็นประชาธิปไตยหรือไม่อีกด้วยขอเพียงแค่ผลประโยชน์ของการดำเนินนโยบายให้ตกอยู่กับประชาชนก็พอ

^๒ นณริฎ พิศลยบุตร. “กระดานความคิด”. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.komchadluek.net/news/scoop/๒๒๐๔๒๖,๒๕๖๐>

เมื่อย้อนมองถึงนโยบายประชารัฐในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมา และมองทิศทางการขับเคลื่อนนโยบายในอนาคตผ่านการตั้งคณะทำงานประชารัฐ พบว่า นโยบายประชารัฐที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา และคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต จะมีอยู่ ๒ รูปแบบที่สำคัญ

รูปแบบแรก คือ กลุ่มนโยบายที่ดูแลกลุ่มรากหญ้าโดยตรง ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการอัดฉีดเงินกองทุนหมู่บ้าน หรือมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ในระดับตำบล ซึ่งเป็นมาตรการดูแล สนับสนุนแบบเฉพาะเจาะจงลงไปให้แก่กลุ่มประชาชน และในระดับพื้นที่

รูปแบบที่สอง คือ กลุ่มนโยบายที่สนับสนุนภาคธุรกิจ เพื่อลดปัญหาผลผลิตคงค้าง ก่อให้เกิดการผลิต การจ้างงาน การลงทุนระลอกใหม่ ตัวอย่างของนโยบายในรูปแบบที่สอง เช่น มาตรการยกเว้นภาษีสำหรับรายได้ที่จ่ายไปเพื่อซื้อสิ่งทรมิตรทรัพย์ มาตรการลดหย่อนภาษี ๑๕,๐๐๐ บาท สำหรับการซื้อสินค้าและบริการในช่วงปลายปีที่ผ่านมา เป็นต้น

ทั้งสองรูปแบบจะให้ผลประโยชน์ต่อประชาชนในระดับที่ต่างกัน โดยนโยบายรูปแบบแรกจะให้ผลกระทบโดยตรงอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยมากกว่า เนื่องจากเป็นการให้การช่วยเหลือแก่กลุ่มประชาชนโดยตรง ในขณะที่นโยบายรูปแบบที่สอง จะให้ประโยชน์แก่ประชาชนทางอ้อมผ่านการสนับสนุนภาคธุรกิจ นั่นคือ ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์ภายหลังจากที่ธุรกิจได้รับผลประโยชน์แล้ว และผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจะมากหรือน้อยขึ้นกับว่าภาคธุรกิจนำผลประโยชน์ที่ได้มาต่อยอดสร้างการผลิต การจ้างงานและลงทุนเพิ่มมากขึ้นเพียงใดนั่นเอง

ประสบการณ์จากต่างประเทศ พบว่า นโยบายที่สนับสนุนภาคธุรกิจ (รูปแบบที่ ๒) มีประเด็นปัญหาที่น่ากังวลใจ คือ นโยบายดังกล่าวอาจจะให้ผลประโยชน์ต่อธุรกิจในระดับที่ไม่เท่าเทียมกัน ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างธุรกิจขนาดใหญ่ และธุรกิจขนาดกลางและย่อม นอกจากนี้ นโยบายสนับสนุนธุรกิจอาจจะส่งผลกระทบในแง่ลบต่อความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว เนื่องจากนโยบายสนับสนุนภาคธุรกิจ ทำให้ธุรกิจได้รับแรงกดดันจากการแข่งขันลดลง ท้ายที่สุดประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากนโยบายดังกล่าวอาจจะมีไม่มากนัก หากนโยบายที่สนับสนุนภาคธุรกิจเป็นแค่การแก้ไขปัญหาลูกหลานที่ล้นเกิน ก่อให้เกิดการจ้างงาน การลงทุนใหม่ๆที่เพิ่มขึ้นไม่มากนัก

คำตอบที่ว่า ประชาชนจะได้อะไรจากนโยบายประชารัฐ จึงขึ้นกับว่า คณะทำงานประชารัฐจะมุ่งนโยบายไปในทิศทางใด หากนโยบายประชารัฐมุ่งเน้นที่การพัฒนาที่รากหญ้าเป็นสำคัญ ประชาชนทั่วไปก็จะได้รับผลประโยชน์ที่เต็มเม็ดเต็มหน่วย และได้รับผลประโยชน์ที่มากกว่านโยบายที่มุ่งเน้นที่พัฒนาภาคธุรกิจ เพื่อลดปัญหาผลผลิตคงค้าง เป็นหลัก

ทั้งนี้ ผู้เขียนมองว่า นโยบายที่จะพัฒนาธุรกิจแบบประชารัฐ คือ สร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชนอย่างยั่งยืนจะต้องไม่ใช่ นโยบายฉาบฉวย ที่เน้นการแก้ไขปัญหาลูกหลานส่วนเกิน แต่ต้องเป็นนโยบายที่วางกลยุทธ์อุตสาหกรรมในอนาคตที่เหมาะสม ที่จะก่อให้เกิดการผลิต การจ้างงาน และการลงทุนอย่างต่อเนื่องในอนาคต

๗. ยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” ของรัฐ

ยุทธศาสตร์ประชารัฐนับเป็นแนวทางปฏิรูปประเทศสำคัญ แต่เรื่องนี้ก็ยังมีประเด็นวิพากษ์วิจารณ์กันมาก แต่ก่อนอื่นเราควรทำความเข้าใจก่อนว่า “ประชารัฐ” ของรัฐบาลชุดนี้หมายถึงอะไร ยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” คือ การรวมเอาพลังทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะอยู่ในภาคประชาชน ภาคธุรกิจ หรือภาครัฐ มาใช้ โดยมองบนพื้นฐานว่า “คนไทยทุกคน ก็คือ ประชาชนของชาติ” ซึ่งถือเป็นพลังอำนาจที่สำคัญในการแก้ไขปัญหา ในการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูป และการพัฒนาประเทศในทุกมิติและทุกด้านอย่างยั่งยืน โดยการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” แบ่งได้เป็น ๒ ยุทธศาสตร์ย่อย คือ

๗.๑ “รัฐบาล” กับ “ประชาชน” : โดย “รัฐ” หรือรัฐบาล จะเป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุน และเปิดช่องทางให้ “ประชา” หรือภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วม ตามกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการบริหารงานของรัฐบาลในเรื่องต่าง ๆ และไม่สร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นระหว่างประชาชนกับรัฐบาล

๗.๒ “ประชาชน” กับ “เจ้าหน้าที่รัฐ” คือ การทำงานร่วมกันของประชาชน และเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการสร้าง “เครือข่ายประชารัฐ” ในทุกด้าน ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน อันเป็นแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลปัจจุบัน เพื่อให้การบริหารจัดการงบประมาณของรัฐมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาชุมชน และการพัฒนาสิทธิและสวัสดิการของรัฐเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเช่นที่ผ่านมา

สำหรับหัวใจสำคัญของยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” คือ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคน เนื่องจากการแก้ปัญหา การปฏิรูป และการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน จะสำเร็จหรือเห็นผลเป็นรูปธรรมไม่ได้เลย หากขาดซึ่งความร่วมมือร่วมใจและการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ และรัฐบาล

จากเป้าหมายในอนาคตของยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” เมื่อ “ประชาชน” และ “รัฐ” ได้ทำงานร่วมกันแล้ว จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและความมั่นคงของประเทศในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว หรือการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ อันจะนำมาซึ่งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงโอกาสในการเข้าถึงหรือได้รับสิทธิและสวัสดิการของรัฐอย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม ไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเหมือนในอดีต ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้นั้นจะส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชนทุกคนทั้งในทางตรงและทางอ้อม ประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” ได้ง่ายๆ โดยเริ่มได้ที่ตัวเอง เช่น

๑. การติดตามทำความเข้าใจในนโยบายและแนวทางการแก้ปัญหาของรัฐบาล และหน่วยงานของรัฐ

๒. การเข้ามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาในด้านต่างๆ ผ่านเวทีหรือช่องทางที่ถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งรัฐบาล และหน่วยงานต่างๆ ได้เปิดไว้จำนวนมาก

๓. การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อความสงบเรียบร้อยของชุมชน และสังคมส่วนรวม

๔. การเรียนรู้สิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมือง และการเคารพสิทธิของผู้อื่น อย่างเท่าเทียม

๕. การมีจิตสาธารณะในการช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นที่ด้อยโอกาส ต่อชุมชน ต่อสังคม และประเทศชาติ

เสียงของรัฐบาลนั้นยืนยันว่า ยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” ไม่ใช่นโยบาย “ประชานิยม” เพราะประชานิยมเป็นเรื่องที่ต้องการให้ประชาชนมีความนิยมต่อภาครัฐ แต่ยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” เป็นความร่วมมือของรัฐบาลกับประชาชน ในการแก้ไขปัญหา ไม่ได้มุ่งสร้างความนิยมหรือคะแนนเสียง หรือสร้างบุญคุณต่อใคร แต่เป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องการทำเพื่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมอย่างแท้จริง

ผลงานวิจัย/งานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ประมวผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการผลิตลองกองในห้วงปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๙ ไว้ โดยจากการรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การผลิตลองกองในประเทศ ปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๙ ของหน่วยวิจัยสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ การเกษตร เช่น สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยและพัฒนา แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) เป็นต้น สามารถแสดงผลเบื้องต้นได้ ดังนี้^๓

ตารางที่ ๒ - ๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตลองกองในห้วงปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๙

ลำดับ	งานวิจัย	หน่วยงาน	ปีที่ทำ/ปีที่พิมพ์
๑.	การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผลไม้แปรรูปจากลองกอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	๒๕๕๘
๒	การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง อาหารเสริม และยาจากลองกอง (ระยะที่ ๑)	สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)	๒๕๕๗
๓	การศึกษาผลของ ๑-methylcycloprpene (๑-MCP) ต่อต้านอาการสั่นไหวของผลลองกองที่เก็บรักษาอุณหภูมิต่ำ	ฐานข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๒๕๕๗

^๓ ศูนย์บริการแห่งวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. “เอกสารรายงานขั้นต้นโครงการประเมินผลการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดลองกองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”. เมษายน ๒๕๖๐. หน้า ๔๑ - ๔๗.

ตารางที่ ๒ - ๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตลองกองในห้วงปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๙ (ต่อ)

ลำดับ	งานวิจัย	หน่วยงาน	ปีที่ทำ/ปีที่พิมพ์
๔	การพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำลองกองพร้อมดื่มและแยมผลไม้ สู่พื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนใต้	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)	๒๕๕๗
๕	การขนส่งลองกองเพื่อการส่งออกในระดับการค้าไปประเทศจีนโดยเรือ	สถาบันวิจัยและพัฒนา แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒๕๕๖
๖	การเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาและคุณภาพของผลลองกองที่เกี่ยวข้องกับอาการสะท้อนหนาว	ฐานข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๒๕๕๖
๗	การจำแนกสารประกอบฟีนอลและการทำ บริสุทธิ์เอนไซม์ Polyphenol oxidase ในเปลือกผลลองกอง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	๒๕๕๖
๘	การศึกษาอิทธิพลของเขตกรรมและสารควบคุม การเจริญเติบโตต่อสรีรวิทยาการออกดอก เพื่อเป็นแนวทางผลิตลองกองนอกฤดู	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักวิจัยและพัฒนา	๒๕๕๖
๙	การแปรรูปผลลองกองเป็นผลิตภัณฑ์แหล่งทุน ที่ให้การสนับสนุน	มหาวิทยาลัยรามัญสุราษฎร์ธานี	๒๕๕๖
๑๐	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างฟีนอลในรอบปี กับปริมาณคาร์โบไฮเดรต ธาตุไนโตรเจน (N) ฟอสฟอรัส (P) และโพแทสเซียม (K) ในใบของผลไม้ (มังคุด ลองกอง ส้มโอ และชมพู่มะเหมี่ยว)	มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์	๒๕๕๖
๑๑	ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกลองกอง ของเกษตรกร อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์	ฐานข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๒๕๕๕
๑๒	ผลของไนตริกออกไซด์ต่อสารประกอบฟีนอล เอนไซม์ฟีนอลลาซินแอมโมเนียไลเอสเอนไซม์ โพลีฟีนอลออกซิเดส และเอนไซม์เปอร์ออกซิ เดสในเปลือกผลลองกอง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	๒๕๕๕
๑๓	การศึกษาเบื้องต้น ผลของระยะการเก็บเกี่ยว และการตัดแปลงสภาพบรรยากาศที่มีต่อ คุณภาพของลองกองผลเดี่ยว	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักวิจัยและพัฒนา	๒๕๕๕
๑๔	ผลของชนิดผลไม้ผสม, ปริมาณแพคตินเมธิลิก ซีต่ำและสารช่วยในการเกิดเจลที่มีต่อคุณภาพ ของลองกองผลเดี่ยว	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักวิจัยและพัฒนา	๒๕๕๕
๑๕	ผลของระยะเวลาการเก็บเกี่ยวและตัดแปลง สภาพบรรยากาศที่มีผลต่อคุณภาพของลองกอง ผลเดี่ยว เก็บรักษาที่ ๑๕ องศาเซลเซียส	ฐานข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๒๕๕๕

ตารางที่ ๒ - ๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตลองกองในห้วงปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๙ (ต่อ)

ลำดับ	งานวิจัย	หน่วยงาน	ปีที่ทำ/ปีที่พิมพ์
๑๖	ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกลองกองของเกษตรกร อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ = Costs and returns on Long Kong Cultivation of farmer in Laplae District,Uttraradit province	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๒๕๕๕
๑๗	การพัฒนาของ Nectar glands ชนิดและความเข้มข้นของน้ำตาลต่อการเข้าทำลายของเชื้อรา Graphium sp. และ Phomopsis sp. สาเหตุโรคปื้นดำและผลเน่าหลังการเก็บเกี่ยวของผลลองกอง	สถาบันวิจัยและพัฒนา แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒๕๕๔
๑๘	สรีรวิทยาและกายวิภาคของเซลล์บริเวณการหลุดร่วงและการปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเพิ่มคุณภาพของลองกองสำหรับการส่งออก	สถาบันวิจัยและพัฒนา แห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒๕๕๔
๑๙	ฤทธิ์ต้านการอักเสบและต้านภูมิแพ้ของผลไม้ไทย	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	๒๕๕๔
๒๐	ผลของการบรรจุหีบห่อต่อการหลุดร่วงของผลลองกองหลังการเก็บเกี่ยว	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักวิจัยและพัฒนา	๒๕๕๔
๒๑	การพัฒนาระบบการแปรรูปและการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์แยมลองกองน้ำตาลต่ำ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักวิจัยและพัฒนา	๒๕๕๔
๒๒	การพัฒนาระบบการแปรรูปลองกองครบวงจรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักวิจัยและพัฒนา	๒๕๕๓
๒๓	กระบวนการหลุดร่วงของลองกองหลังการเก็บเกี่ยวและการควบคุม	สถาบันวิจัยและพัฒนา แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒๕๕๓
๒๔	การควบคุมโรคปื้นดำและผลเน่าหลังการเก็บเกี่ยวของลองกอง (Algaia dookoo Griff.)	สถาบันวิจัยและพัฒนา แห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒๕๕๓
๒๕	กระบวนการผลิตเซอร์เบทจากลองกองและคุณภาพการยอมรับของผู้บริโภค	ฐานข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๒๕๕๓
๒๖	การลดการหลุดร่วงของผลลองกองหลังการเก็บเกี่ยวด้วยกรดจิบเบอเลลิก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	๒๕๕๓
๒๗	ผลของสารเคลือบผิวไคโตแซนและอุนหมิมิต้าต่อคุณภาพและอายุการเก็บรักษาลองกอง	มหาวิทยาลัยนเรศวร	๒๕๕๓
๒๘	การศึกษาประสิทธิภาพของปุ๋ยอินทรีย์จากน้ำเงาะ มังคุด ลองกอง ต่อการเจริญเติบโตและคุณภาพของคะน้า ผักกาดขาวและถั่วฝักยาวพุ่ม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง	๒๕๕๓
๒๙	ศึกษาสัณฐานวิทยาการหลุดร่วงและบรรเทาการหลุดร่วงของผลลองกองหลังการเก็บเกี่ยวด้วยการฉายรังสี UV-B และ UB-C	มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง สถาบันวิจัยและพัฒนา	๒๕๕๓

ตารางที่ ๒ - ๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตลองกองในห้วงปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๙ (ต่อ)

ลำดับ	งานวิจัย	หน่วยงาน	ปีที่ทำ/ปีที่พิมพ์
๓๐	การจัดการดินสำหรับปลูกลองกองเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดการใช้สารเคมี ในกลุ่มชุดดินที่ ๒๖	กรมพัฒนาที่ดิน	๒๕๕๒
๓๑	การเปลี่ยนแปลงคุณภาพลองกองระหว่างสุกบนต้นและการยืดอายุการเก็บรักษา	ฐานข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๒๕๕๒
๓๒	การศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์และลักษณะทางพันธุกรรมของกลางสาดลองกอง และดูที่พบในประเทศไทย	สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย	๒๕๕๒
๓๓	การศึกษาจำแนกลักษณะพันธุกรรมโดยสัณฐานวิทยาของพืชกลุ่มไม้ผลสำคัญ ทุเรียน มะม่วง ลำไย ลองกอง กล้วย มังคุด เงาะ ส้ม ส้มโอ และพืชกลุ่มไม้ผล (ไม้ผลกิ่งร้อน ไม้ผลเขตหนาว ไม้ผลต่างประเทศ ไม้ผลพันธุ์ดี ไม้ผลพื้นเมือง ไม้ผลเมืองร้อน มะเกี๋ยง กัลย)	กรมวิชาการเกษตร	๒๕๕๒
๓๔	สำรวจ รวบรวม และศึกษาเชื้อพันธุกรรมพืชกลุ่มไม้ผลจากแหล่งผลิตพันธุกรรมท้องถิ่นและสภาพถิ่นเดิม (ทุเรียน ลำไย ลองกอง กล้วย มังคุด ส้ม ส้มโอ และเงาะ)	กรมวิชาการเกษตร	๒๕๕๒
๓๕	การทดลอง : การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตลองกองอินทรีย์	กรมวิชาการเกษตร	๒๕๕๒
๓๖	การศึกษาจำแนกลักษณะพันธุกรรมโดยสัณฐานวิทยาของพืชกลุ่มไม้ผลสำคัญ ลองกอง มังคุด ส้มโอ มะเกี๋ยง กัลย ในแปลงรวบรวมพันธุ์ (Exsitu) ถิ่นเดิม (Insitu)	กรมวิชาการเกษตร	๒๕๕๒
๓๗	วิจัยและพัฒนาการผลิตลองกองเพื่อการส่งออก	กรมวิชาการเกษตร	๒๕๕๒
๓๘	การจัดการธาตุอาหารลองกองแบบผสมผสานในภาคตะวันออก	กรมวิชาการเกษตร	๒๕๕๒
๓๙	การพัฒนาระบบการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง : การทดสอบเทคโนโลยีการจัดการโรคของลองกอง	กรมวิชาการเกษตร	๒๕๕๒
๔๐	การเปรียบเทียบภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างการทำสวนเกษตรกับสวนผลไม้เชิงเดี่ยว : กรณีศึกษาสวนลองกองในบ้านขุนห้วย ต.น่านกก อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๒๕๕๐

ตารางที่ ๒ - ๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตลองกองในห้วงปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๙ (ต่อ)

ลำดับ	งานวิจัย	หน่วยงาน	ปีที่ทำ/ปีที่พิมพ์
๔๑	การวิจัยและพัฒนาสู่ระบบจัดการคุณภาพด้านการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวลองกองในภาคใต้ต่อคุณภาพลองกองเพื่อการส่งออก	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักวิจัยและพัฒนา	๒๕๕๐
๔๒	ความต้องการธาตุอาหารและผลของปุ๋ยต่อการพัฒนาคุณภาพผล และคุณภาพของผลผลิตลองกองใหญ่ : การปรับปรุงดินและความต้องการธาตุอาหารของลองกอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๒๕๕๐
๔๓	คุณภาพของผลิตลองกองนอกและในฤดูกาลและความสัมพันธ์กับธาตุอาหารในองค์ประกอบผลิตใหญ่ : การปรับปรุงดินและความต้องการธาตุอาหารของลองกอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๒๕๕๐
๔๔	การปรับปรุงดินและความต้องการธาตุอาหารในลองกอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๒๕๕๐
๔๕	การถ่ายทอดเทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาการจัดการระบบการผลิตลองกองในภาคใต้	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๒๕๕๐
๔๖	ทดสอบการจัดการดินที่เหมาะสมร่วมกับเทคโนโลยีชีวภาพในระบบเกษตรอินทรีย์	กรมพัฒนาที่ดิน	๒๕๕๐
๔๗	ศึกษาการจัดการที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพิ่มผลผลิตลองกองในกลุ่มชุดดินที่ ๕๓	กรมพัฒนาที่ดิน	๒๕๕๐
๔๘	ผลของปุ๋ยชีวภาพที่มีต่อการเจริญเติบโต	กรมวิชาการเกษตร	๒๕๕๐
๔๙	ผลของปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ต่อผลผลิตของต้นลองกองที่ปลูกร่วมกับผลไม้อื่น	กรมวิชาการเกษตร	๒๕๕๐
๕๐	การศึกษาอัตราธาตุอาหารลองกองแบบผสมผสานในพื้นที่จังหวัดสงขลา	กรมวิชาการเกษตร	๒๕๕๐
๕๑	การศึกษาวิจัยการจัดการธาตุอาหารพืชแบบผสมผสานในการผลิต ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด ถั่วเหลือง ยางพารา ลองกอง กาแฟ	กรมวิชาการเกษตร	๒๕๕๐
๕๒	ทดสอบการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับน้ำหมักชีวภาพในการผลิตลองกองอินทรีย์	สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๒๕๕๐
๕๓	คุณภาพของลองกองสดในพื้นที่ปลูกต่างกันในส่วนระบบเกษตรดีที่เหมาะสม และผลการยืดอายุโดยการดัดแปลงสภาพบรรยากาศต่อคุณภาพลองกองสดและลองกองสดพร้อมบริโภคระหว่างการเก็บรักษา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักวิจัยและพัฒนา	๒๕๕๐

ตารางที่ ๒ - ๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตลองกองในห้วงปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๙ (ต่อ)

ลำดับ	งานวิจัย	หน่วยงาน	ปีที่ทำ/ปีที่พิมพ์
๕๔	การประเมินคุณภาพผลผลิตเพื่อการจัดชั้นคุณภาพผลลองกอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักวิจัยและพัฒนา	๒๕๕๐
๕๕	การผลิตผลิตภัณฑ์ลองกองบรรจุในน้ำเชื่อม	คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๒๕๔๔
๕๖	ศึกษาการทำสวนลองกองในจังหวัดนราธิวาส	วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยทักษิณ	๒๕๔๖
๕๗	การยอมรับเทคโนโลยีด้านการจัดสวนลองกองของเกษตรกรในอำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๒๕๕๐
๕๘	ผลของบรรยากาศตัดแปลงที่มีผลต่อการเก็บรักษา	ศูนย์นวัตกรรมเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๒๕๕๒
๕๙	การทดสอบและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพผลผลิตลองกองในพื้นที่จังหวัดสงขลา	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘	๒๕๕๒
๖๐	การทดสอบและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพผลผลิตลองกองในพื้นที่จังหวัดพัทลุง	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘	๒๕๕๒
๖๑	การทดสอบและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพผลผลิตลองกองในพื้นที่จังหวัดสตูล	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘	๒๕๕๒
๖๒	การทดสอบและพัฒนาเทคโนโลยีการจัดการโรคลองกอง	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘	๒๕๕๒
๖๓	ผลของระบบการปลูกพืชร่วมต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของลองกองและยางพารา	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๘	๒๕๕๓
๖๔	การผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าของลองกองในรูปแบบผลไม้ตัดแต่งพร้อมบริโภค	ศูนย์นวัตกรรมเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว/ภาควิชาเทคโนโลยีอาหาร คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๒๕๕๓
๖๕	การพัฒนากระบวนการแปรรูปและการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์แยมลองกองน้ำตาลต่ำ (Process development and quality control of Longkong (Lansium domestic corr.) jam with low sugar content)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	๒๕๕๔
๖๖	การเก็บรักษาผลไม้และผัก	สำนักวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลการเกษตร กรมวิชาการเกษตร	๒๕๕๔

ตารางที่ ๒ - ๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตลองกองในห้วงปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๙ (ต่อ)

ลำดับ	งานวิจัย	หน่วยงาน	ปีที่ทำ/ปีที่พิมพ์
๖๗	การเปลี่ยนแปลงคุณภาพ และอัตราการหายใจของผลลองกองหลังการเก็บเกี่ยวและระยะที่เสื่อมสภาพ	N/A	๒๕๕๔
๖๘	การรักษาคุณภาพของลองกองพร้อมบริโภครด้วยเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว (ระยะที่ ๒)	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	๒๕๕๖
๖๙	ปัจจัยควบคุมและแนวทางการชักนำการออกดอกของลองกอง	วารสารเกษตร พระจอมเกล้า	๒๕๕๖
๗๐	การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตลองกองให้มีคุณภาพในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง	กรมวิชาการเกษตร	๒๕๔๗-๒๕๕๒
๗๑	ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางจากสารสกัดลองกอง : De LonKong (เดอ-ลองกอง)	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)	๒๕๕๑-๒๕๕๖
๗๒	กระบวนการหตุตรวจของลองกองหลังการเก็บเกี่ยวและการควบคุม	ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตรกำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน	๒๕๕๒-๒๕๕๓
๗๓	การใช้ฟิล์มบรรจุภัณฑ์พอลิเมอร์คอมพอสิตในการรักษาคุณภาพและยืดอายุการเก็บรักษาผักและผลไม้ไทย	ศูนย์เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว สถาบันวิจัยและพัฒนากำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน	๒๕๕๒-๒๕๕๓
๗๔	การลดการเกิดสีน้ำตาลของเปลือกผลลองกองด้วยสารแอนติบราวนิ่ง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	๒๕๕๒-๒๕๕๓
๗๕	ผลของปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูงร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตลองกอง	กรมพัฒนาที่ดิน	๒๕๕๒-๒๕๕๕
๗๖	การวิจัยทางเคมีและฤทธิ์ทางชีวภาพของสารสำคัญที่แยกได้จากผลลองกอง	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	๒๕๕๒-๒๕๕๕
๗๗	โครงการวิจัยและพัฒนาแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรที่ล้นตลาด (ลองกอง)	สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.)	๒๕๕๒-๒๕๕๔
๗๘	การพัฒนาและทดสอบเทคโนโลยีคุณภาพลองกอง	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ และศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง	๒๕๕๒-๒๕๕๕
๗๙	การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมของเอนไซม์บริเวณการหลุดร่วงของผลลองกอง	สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒๕๕๒-๒๕๕๖

จากการประมวณงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตลองกองในประเทศ ปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๙ ของศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้รับมอบหมายจากสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ เพื่อประเมินโครงการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดลองกองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเห็นได้ว่า ได้มีความพยายามที่จะค้นหาแนวทางในการค้นหาข้อเท็จจริง แนวทางข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา แต่การศึกษาวิจัยส่วนใหญ่จะเน้นเฉพาะเรื่องเฉพาะด้านเฉพาะทางมากกว่าการพัฒนาทั้งกระบวนการ ทั้งระบบ เช่น การผลิต การใช้ปุ๋ย การหาวิธีเพื่อยืดอายุการเก็บรักษาผลไม้ลองกองภายหลังการเก็บเกี่ยวแล้ว การแปรรูป ฯลฯ ไม่ได้พบเห็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาทั้งกระบวนการผลิตทั้งระบบ ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง ที่เป็นลักษณะของการบริหารจัดการ ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง การทำให้ลองกองเป็นผลไม้ที่มีผลต่อการสร้างฐานทางเศรษฐกิจ ความอยู่ดีกินดีให้กับประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

กรอบความคิดของการวิจัย

นอกจากผู้ศึกษาวิจัยได้จัดทำเอกสารวิจัยฉบับนี้แล้ว ยังเป็นคณะกรรมการตรวจรับงานวิจัยในเรื่องทำนองเดียวกันนี้ที่สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ได้มอบหมายให้ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทำการวิจัย ในหัวข้อ “โครงการประเมินผลการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดลองกองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” อยู่ด้วย โดยที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวิธีการวิจัยซึ่งเป็นการวิจัยที่มีวิธีการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ดังนี้^๔

การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Analysis)

รวบรวมผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในช่วง ๓ ปี (ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๕๙) จากรายงานบันทึกการซื้อขายจากศูนย์คัดแยกลองกอง ๓๓ แห่ง สรุปรายงานการประชุม ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานประชารัฐในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกษตรอำเภอกษัตริย์เกษตรจังหวัด และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Analysis)

การสำรวจข้อมูลปฐมภูมิเพื่อประเมินประสิทธิภาพและผลลัพธ์ผลงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีการสำรวจกลุ่มต่าง ๆ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และ/หรือการประชุมกลุ่ม (Focus Group)

ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยฉบับนี้จึงเป็นการศึกษาต่อยอด โดยนำผลที่ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้มีการศึกษาไว้มาทำการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้อง

^๔ ศูนย์บริการแห่งวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. “เอกสารรายงานขั้นต้นโครงการประเมินผลการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดลองกองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”. เมษายน ๒๕๖๐. หน้า ๕ - ๖

สรุป

การศึกษาวิจัยฉบับนี้ได้มีการศึกษาหลักการทรงงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก และประชารัฐ รวมทั้งผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตลองกองในห้วงปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๙ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดลองกองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

บทที่ ๓

การดำเนินการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดองกอง

ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฤดูการผลิต ๒๕๕๙

ความเป็นมา/สภาพปัญหา/สาเหตุ/ปัญหา/ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

พื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ในอดีตเป็นรัฐโบราณที่เคยเป็นอิสระมาก่อน โดยเฉพาะก่อนสถาปนาเป็นรัฐไทย ประชาชนในพื้นที่ จำนวนร้อยละ ๘๐ นับถือศาสนาอิสลาม อีกร้อยละ ๒๐ นับถือพุทธศาสนาและศาสนาอื่น รูปแบบทางสังคมจึงเป็นแบบพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีวิถีชีวิตแบบมุสลิมเป็นวิถีชีวิตหลัก มีการเชื่อฟังผู้นำจิตวิญญาณ (ผู้นำศาสนา) มากกว่าผู้นำแบบทางการ ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบพอเพียง/พอกิน พอใช้

จากบริบททางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ดังกล่าว จึงนำไปสู่ปัญหาที่สะสมมายาวนาน กล่าวคือ

๑. เงื่อนไขทางการเมืองการปกครองในอดีตและประวัติศาสตร์บางช่วง บางตอน ส่งผลต่อความรู้สึกในหมู่คนไทยเชื้อสายมลายู จึงก่อให้เกิดการต่อต้านรัฐไทยและเกิดกระแสเรียกร้องเพื่อขอปกครองตนเอง

๒. ความเป็นพหุวัฒนธรรมและอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ถูกละเลยหรือขาดการดูแล จึงก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและความหวาดระแวงในหมู่ประชาชนที่ต่างศาสนาและเชื้อชาติ

๓. ความไม่เข้าใจในพื้นฐานจังหวัดชายแดนใต้ทำให้เกิดความผิดพลาดทางนโยบายในบางยุคบางสมัย โดยทางราชการได้ออกระเบียบปฏิบัติบางประการที่ไม่เอื้อต่อวิถีชีวิตและการประกอบศาสนกิจ ซึ่งแม้ว่าจะได้มีการแก้ไขไปมากแล้ว แต่ยังคงส่งผลต่อความรู้สึกของคนในพื้นที่จนถึงปัจจุบัน

๔. การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ฯลฯ ไม่สอดคล้องและเท่าทันกับปัญหาที่มีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ จึงส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่คิดไปว่าถูกละเลยในการดูแลทุกข์สุขจากรัฐไทย

กล่าวได้ว่าจากสภาพปัญหาที่สะสมมายาวนานจึงยังคงส่งผลให้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงมีปรากฏการณ์ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. ระดับวัฒนธรรมซึ่งฝังลึกอยู่ในจิตใจ ของคนในพื้นที่ เป็นปรากฏการณ์ขั้นในสุด ซึ่งเป็นผลจากการกระทำในอดีตที่ยังคงฝังลึกในจิตใจ การแสดงออกจะเป็นไปในรูปแบบความคิดหรืออุดมการณ์ เช่น แนวคิดแบ่งแยกดินแดน หรืออุดมการณ์สร้างรัฐปัตตานี เป็นต้น

๒. ระดับโครงสร้าง เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากการปฏิบัติ ที่ขาดความเข้าใจในอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ หรือโครงสร้างอันเป็นพื้นฐานของจังหวัดชายแดนใต้ ทั้งที่เป็นมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ฯลฯ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาหรือเงื่อนไขตามมา

๓. ระดับผิวหน้า/การปรากฏของปัญหาในปัจจุบัน เป็นอาการหรือแรงขับจากปัญหาในระดับวัฒนธรรม และระดับโครงสร้าง ซึ่งแสดงออกในรูปการก่อเหตุร้ายรุนแรง สร้างความหวาดกลัว ทำให้ประชาชนอยู่ฝ้ายตรงข้าม ฯลฯ

แผนภาพที่ ๓ - ๑ สภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนภาพที่ ๓ - ๒ สรุปปัญหา/สาเหตุ และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากบริบทของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีคุณลักษณะเฉพาะและมีปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลปัญหาที่สะสมมายาวนาน การจะแก้ไขปัญหานั้นในพื้นที่ดังกล่าว จึงต้องมีการน้อมนำแนวพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานหลักการสำคัญในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรด้วยหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” เพื่อให้สามารถเข้าถึงจิตใจของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น ในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยกระบวนการ พัฒนาระบบการผลิตและการตลาดของสินค้าทางการเกษตร จึงต้องเริ่มจากการสำรวจ และศึกษาสภาพปัญหาในพื้นที่อย่างรอบคอบ รอบด้าน และครบถ้วน ซึ่งเมื่อศึกษาเปรียบเทียบ สถานการณ์การปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ลองกอง ทุเรียน มังคุด และเงาะ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๕๙ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในมิติด้านขนาดพื้นที่ที่ให้ผลผลิต และมิติด้านปริมาณผลผลิต ปรากฏผลดังตารางที่ ๑ และ ๒ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓ - ๑ เปรียบเทียบขนาดพื้นที่ที่ให้ผลผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๕๙

จังหวัด	ลองกอง		ทุเรียน		มังคุด		เงาะ		ภาพรวมขนาดเนื้อที่ให้ผลผลิต	
	เนื้อที่ (ไร่)		เนื้อที่ (ไร่)		เนื้อที่ (ไร่)		เนื้อที่ (ไร่)		เนื้อที่ (ไร่)	
	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙
ปัตตานี	๑๖,๐๙๕	๑๖,๐๘๐	๘,๓๕๐	๘,๐๙๐	๒,๖๑๐	๒,๕๖๖	๑,๗๖๒	๑,๖๕๙	๒๘,๘๕๗	๒๘,๓๙๕
ยะลา	๓๕,๗๕๑	๓๓,๒๔๘	๔๔,๑๖๓	๔๔,๗๑๒	๖,๙๓๓	๖,๖๑๘	๔,๐๓๐	๓,๒๙๗	๙๐,๘๗๗	๘๗,๘๗๕
นราธิวาส	๕๙,๖๑๙	๕๙,๑๑๙	๒๘,๖๕๕	๒๘,๖๐๘	๑๙,๘๘๓	๑๙,๗๙๖	๒๖,๔๓๔	๒๖,๐๓๒	๑๓๔,๕๙๑	๑๓๓,๕๕๕
ภาพรวม	๑๑๑,๔๖๕	๑๐๘,๔๔๗	๘๑,๒๐๘	๘๑,๔๑๐	๒๙,๔๒๖	๒๘,๙๘๐	๓๒,๒๒๖	๓๐,๙๘๘	๒๕๔,๓๒๕	๒๕๙,๘๒๕

ตารางที่ ๓ - ๒ เปรียบเทียบปริมาณผลผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๕๙

จังหวัด	ลองกอง		ทุเรียน		มังคุด		เงาะ		ภาพรวม	
	ปริมาณผลผลิต (ตัน)		ปริมาณผลผลิต (ตัน)		ปริมาณผลผลิต (ตัน)		ปริมาณผลผลิต (ตัน)		ปริมาณผลผลิต (ตัน)	
	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙
ปัตตานี	๔,๙๘๙	๕,๔๐๑	๔,๑๐๔	๓,๖๘๐	๑,๒๖๖	๑,๑๖๕	๖๕๖	๕๖๙	๑๑,๐๑๕	๑๐,๘๑๕
ยะลา	๑๔,๑๘๙	๑๒,๑๖๙	๒๔,๙๖๕	๒๔,๐๑๐	๓,๒๑๓	๒,๗๙๓	๑,๘๙๘	๑,๔๖๔	๔๔,๒๖๕	๔๐,๔๓๖
นราธิวาส	๕,๔๖๖	๗,๓๙๐	๗,๙๒๔	๗,๘๓๙	๖,๒๑๕	๖,๗๓๑	๘,๘๓๔	๘,๙๘๑	๒๘,๔๓๙	๓๐,๙๔๑
ภาพรวม	๒๔,๖๔๔	๒๔,๙๖๐	๓๖,๙๙๓	๓๕,๕๒๙	๑๐,๖๙๔	๑๐,๖๘๙	๑๑,๓๘๘	๑๑,๐๑๔	๘๓,๗๑๙	๘๒,๑๙๒

จากข้อมูลตามตารางที่ ๓ - ๑ และ ๓ - ๒ จะเห็นได้ว่าขนาดของพื้นที่ที่ให้ผลผลิตลองกองทุเรียน มังคุด และเงาะ ของ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีจำนวน ๒๔๙,๘๒๕ ไร่ ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๔,๕๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๘ ในขณะที่เดียวกันเมื่อพิจารณาปริมาณผลผลิตทั้ง ๔ ชนิดดังกล่าวในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีจำนวน ๘๒,๑๙๒ ตัน ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๑,๕๒๗ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๑.๘๒ อย่างไรก็ตาม เมื่อคำนวณสัดส่วนปริมาณผลผลิตต่อไร่ของปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และปี พ.ศ. ๒๕๕๙ จะพบว่าปริมาณผลผลิตต่อไร่คงเดิม คือ ๐.๓๓ ตัน/ไร่

ทั้งนี้ ช่องทางการตลาดในการจำหน่ายผลผลิตดังกล่าวแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนหลัก คือ

๑. จำหน่ายในตลาดท้องถิ่น (ร้อยละ ๒๐)
๒. จำหน่ายให้ศูนย์คัดแยก/สหกรณ์ (ร้อยละ ๓๐)
๓. จำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง/ผู้รวบรวม (ร้อยละ ๕๐)

แผนภาพที่ ๓ - ๓ สภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

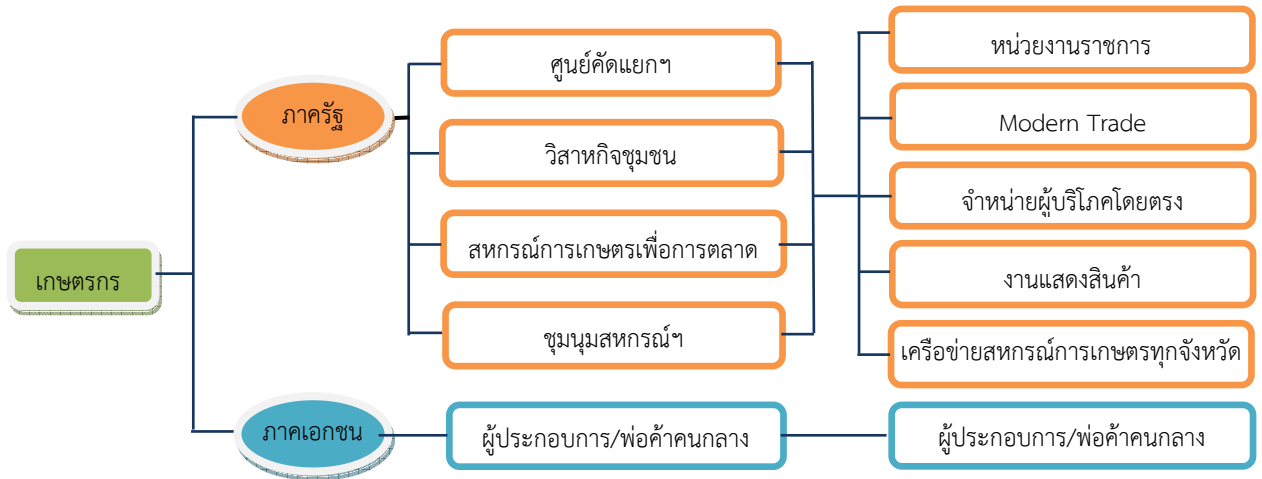

เมื่อพิจารณาช่องทางการจำหน่ายผลผลิตผ่านทางศูนย์คัดแยก/สหกรณ์ของแต่ละจังหวัดปรากฏรายละเอียด ดังนี้

๑. จังหวัดนราธิวาส มีศูนย์คัดแยกผลไม้ในชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพ จำนวน ๒๕ ศูนย์ และมีตลาดกลางสินค้าเกษตรอำเภอสุคีริน ๑ ศูนย์ ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมสินค้าไปจำหน่ายต่อโดยมีตลาดกลางการเกษตรเพื่อการส่งออกภาคใต้ชายแดนอำเภอยิงอ เป็นจุดรับซื้อผลผลิตในพื้นที่ทั้งหมด
๒. จังหวัดปัตตานี มีศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชน จำนวน ๘ ศูนย์ และมีสหกรณ์รับซื้อผลไม้ จำนวน ๓ แห่ง
๓. จังหวัดยะลา มีศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชน จำนวน ๑๗ ศูนย์ มีวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ที่รับซื้อผลไม้ จำนวน ๑๘ แห่ง

ศูนย์คัดแยก/สหกรณ์ตามรายละเอียดข้างต้น นอกจากจะมีบทบาทเป็นเสมือนพ่อค้าคนกลางแล้วยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เกษตรกรพัฒนากระบวนการผลิตให้มีคุณภาพอีกด้วย

แผนภาพที่ ๓ - ๔ ช่องทางการจำหน่ายสินค้าของเกษตรกรในฤดูการผลิต ปี พ.ศ. ๒๕๕๘

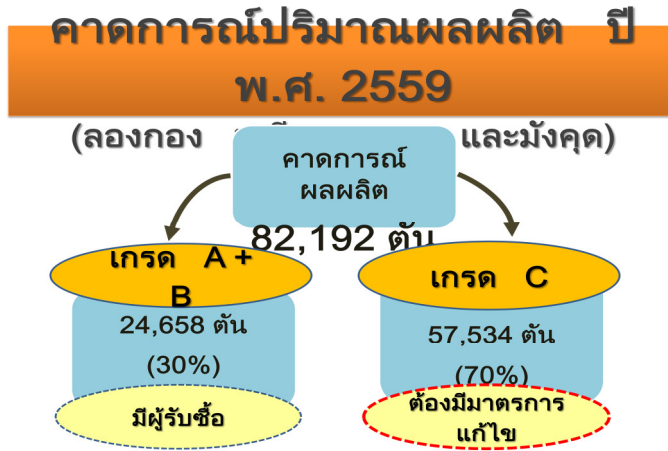
อย่างไรก็ดี จากผลการศึกษาข้อมูลในพื้นที่พบว่าเกษตรกรในพื้นที่ยังคงประสบปัญหาที่สำคัญ คือ

๑. เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงทำการเกษตรแบบดั้งเดิมส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่ได้รับการพัฒนาคุณภาพเท่าที่ควร จึงจำหน่ายได้ในราคาต่ำกว่าราคาตลาด โดยปรากฏว่าผลผลิตส่วนใหญ่เป็นผลผลิตเกรด C ซึ่งมีจำนวนถึงร้อยละ ๗๐ ในขณะที่ผลผลิตเกรด A และ B ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดมีปริมาณเพียงร้อยละ ๓๐

๒. ราคาผลผลิตไม่เป็นธรรม โดยเมื่อเปรียบเทียบราคากลางกับราคา ณ พื้นที่ปลูก ปรากฏว่าต่างกันมากกว่า ๕๐%

จากสภาพปัญหาผลผลิตของเกษตรกรขายไม่ได้ราคาซึ่งมีสาเหตุหลักเนื่องมาจากผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพและปัญหาด้านการตลาดที่ไม่เป็นธรรมซึ่งเป็นปัญหาในทุกปี อีกทั้ง จากการคาดการณ์ปริมาณผลผลิตทั้ง ๔ ชนิด ที่จะออกสู่ตลาดในช่วงกลางเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๙ - กลางเดือนธันวาคม ๒๕๕๙ โดยมีปริมาณรวมทั้งสิ้น ๘๒,๑๙๒ ตัน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการผลิตและระบบการตลาดของผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเร่งด่วน จึงนำมาสู่การกำหนดเป็นแนวนโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรม

แผนภาพที่ ๓ - ๕ คาดการณ์ผลผลิต ปี พ.ศ. ๒๕๕๙

แผนภาพที่ ๓ - ๖ ช่องทางการตลาด

กรอบแนวคิด/การวางแผนการดำเนินงาน

๑. แนวนโยบาย

๑.๑ คณะกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ได้มีมติในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๘ อนุมัติให้สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ เปิดพื้นที่การพัฒนาต้นแบบแห่งใหม่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้ให้ข้อเสนอว่าควรมีการทำระบบการตลาดผลผลิตทางการเกษตรควบคู่ไปด้วย จึงนำมาสู่การหารือร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดสินค้าทางการเกษตรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดให้จังหวัดและอำเภอรับผิดชอบ Supply Side ส่วน Demand Side ให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และมูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท รับผิดชอบ โดยมีกระทรวงมหาดไทยเป็นเจ้าภาพในการบูรณาการ

๑.๒ มุลินธิปัตทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ได้เชิญผู้บริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ ศึกษาดูงานการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ ในโอกาสนี้ได้หารือแนวทางการดำเนินงานตามข้อ ๑.๑ ได้ข้อสรุป คือ ๑) การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบฯ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมพิจารณาด้วย ๒) ระบบการตลาด ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการในฐานะหน่วยงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐ (คณะที่ ๕)

๑.๓ มุลินธิปัตทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ นำเรียนหลักการตามข้อ ๑.๒ ต่อรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ) และนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้แจ้งรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคง รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทราบว่ามีโครงการนี้เข้ามาด้วย (กรรมการประชารัฐ) จะได้ขับเคลื่อนในแนวทางเดียวกัน และให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีแจ้งต่อคณะรัฐมนตรี ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙

๑.๔ กระทรวงมหาดไทยในฐานะหน่วยงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ตามนโยบายประชารัฐ (คณะที่ ๕) และคณะทำงานสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ ของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงได้ประสานการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งเน้น การช่วยเหลือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้สามารถพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพดีขึ้น เป็นที่ต้องการ ของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่เป็นธรรม รวมไปถึงมีการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่า

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การดำเนินงานพัฒนาระบบการตลาดผลไม้ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อเอาชนะจิตใจของประชาชน ให้รู้ถึงความจริงใจในการแก้ไขปัญหาของรัฐบาล ซึ่งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ต้องร่วมมือกันดำเนินงานในลักษณะประชารัฐ

๒. หลักการสำคัญในการดำเนินงาน

- ๒.๑ พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้เป็นเกรด A และ B
- ๒.๒ ใช้กลไกราคาตลาด ไม่มีการประกันราคา
- ๒.๓ มุ่งเน้นการเกษตรแบบประณีต
- ๒.๔ โครงการจะรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกเกรด
- ๒.๕ มุ่งพัฒนาคุณภาพผลผลิตผลไม้ทั้ง ๔ ชนิด (ลองกอง มังคุด ทุเรียน เงาะ)

๓. วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์
ประชารัฐร่วมใจพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้
ด้วยการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตร
เพื่อมุ่งให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพ ราคาเป็นธรรม
นำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน

๔. เป้าหมายการดำเนินงาน

๔.๑ ระยะสั้น (เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙)

๔.๑.๑ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้มีผลผลิตที่มีคุณภาพเกรด A และ B ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐

๔.๑.๒ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากคุณภาพของผลผลิต เมื่อเปรียบเทียบกับการขายเมื่อฤดูการผลิตที่ผ่านมาแบบตลาดตามกลไกปกติของตลาด

๔.๑.๓ พ่อค้าที่เข้าร่วมโครงการมีผลผลิตเกรด A และ B จำหน่ายในปริมาณที่เพิ่มขึ้น
 กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน คือ กลุ่มประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งจากการสำรวจของจังหวัดปรากฏว่ามีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ แบ่งตามชนิดของผลผลิตและตามแต่ละจังหวัดได้ ดังนี้

ตารางที่ ๓ - ๓ กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน

จังหวัด	ประเภทผลไม้	เกษตรกรที่สมัครใจ (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	คาดการณ์ผลผลิต (ตัน)
๑. ปัตตานี	ลองกอง	๑,๕๘๕	๒,๕๓๑	๖๖๐.๔๗
	มังคุด	๑๒๐	๑๖๐	๗๓
๒. ยะลา	ทุเรียน	๒๒๕	๙๔๐	๖๐
	ลองกอง	๑๐๘	๕๖๙	๑๕๒
๓. นราธิวาส	ลองกอง	๑,๗๕๘	๓,๐๖๖.๔๕	๑,๔๗๘.๒๓
๔. รวม	ทุเรียน	๒๒๕	๙๔๐	๖๐
	ลองกอง	๓,๔๕๑	๖,๑๖๖.๔๕	๒,๒๙๐.๗๐
	มังคุด	๑๒๐	๑๖๐	๗๓

๖.๒.๒ ร่วมกับสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัยอื่น ๆ ทั่วประเทศในการฝึกอบรม และส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาและแปรรูปสินค้าทางการเกษตร และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า

๖.๒.๓ เพิ่มช่องทางการตลาดของสินค้าทั้งในและต่างประเทศ โดยฝึกหัดเกษตรกร หรือกลุ่มสหกรณ์ให้เป็นผู้ค้าด้วยตนเอง

๖.๒.๓ พัฒนาไปสู่การเป็นสินค้าเกษตรที่มีการขึ้นทะเบียน GI (Geographical Indications หรือสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์)

๖.๒.๔ พัฒนาผลผลิตท้องถิ่น เช่น ส้มโอพันธุ์ปูกุ๊ก แดงโมทุ้งยางแดง ทุเรียนบ้านทรายขาว ของจังหวัดปัตตานีให้เป็นที่รู้จัก

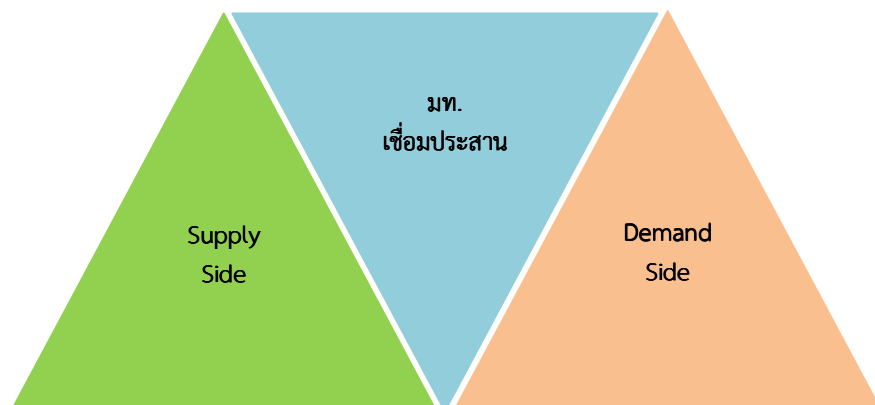
๗. กลไกการดำเนินงาน

๗.๑ ด้านผู้ผลิตสินค้าทางการเกษตร (Supply Side) มีกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส กองอำนาจการรักษามั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า และศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

๗.๒ ด้านการตลาด/การจัดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร (Demand Side) สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ร่วมกับมูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ในการขยายตลาดเพื่อรับซื้อสินค้าทางการเกษตร จากกลุ่มเป้าหมายแบบคละเกรด

๗.๓ ด้านการบูรณาการและประสานการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวงมหาดไทยในฐานะหน่วยงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายพระราชรัฐ (คณะที่ ๕) และคณะทำงานสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบของสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีบทบาทในการบูรณาการและประสานการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้สามารถพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพดีขึ้น เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่เป็นธรรม รวมไปถึงมีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

แผนภาพที่ ๓ - ๗ กลไกการดำเนินงาน

การขับเคลื่อนการดำเนินงาน

๑. เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๙ พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มอบหมายให้นายกฤษฎา บุญราช ปลัดกระทรวงมหาดไทยหารือร่วมกับหม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำรินายศุภชัย เจียรวนนท์ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา และผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส โดยที่ประชุมเห็นชอบให้พัฒนาระบบการตลาดในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของพืชเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ ทุเรียน ลองกอง มังคุด และเงาะ ซึ่งมีราคาตกต่ำ โดยด้าน Demand Side มอบให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท สนับสนุนการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มช่องทางซื้อขายอย่างเป็นระบบ สำหรับด้าน Supply Side ให้จังหวัดชายแดนภาคใต้สำรวจข้อมูลผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเชื่อมโยงกับระบบการตลาด

๒. กระทรวงมหาดไทยมอบหมายให้นายณัฐพงศ์ ศิริชนะ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานแก้ไขปัญหาผลผลิตพืชเศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมอบหมายให้นายณรงค์ วุ่นซิ้ว รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ช่วยราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหัวหน้าคณะทำงาน ผู้แทนมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ผู้แทนมูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ผู้แทนจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ เป็นคณะทำงาน มีหน้าที่สนับสนุนและพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้บรรลุเป้าหมาย

๓. นายกรัฐมนตรีได้สั่งการในท้ายหนังสือของมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ที่รายงานเรื่องการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบและการพัฒนาระบบตลาดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้แจ้งรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคง รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบว่ามีโครงการนี้เข้ามาด้วย (กรรมการประชารัฐ) จะได้ขับเคลื่อนในแนวทางเดียวกันและให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แจ้งต่อคณะรัฐมนตรี ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙

๔. คณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ ได้รับทราบผลการดำเนินการเรื่องนี้ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ ซึ่งที่ประชุมมีข้อเสนอให้ดำเนินการ ดังนี้ (๑) เร่งรัดการจัดตั้งบริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (จังหวัด) จำกัด ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒) ใช้กลไกคณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัดในการขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดผลไม้ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๕. กลไกการทำงานของกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานภาคี ได้มีการวางระบบแบ่งความรับผิดชอบ ดังนี้

๕.๑ การบริหารจัดการในภาพรวม อยู่ภายใต้การอำนวยการของกระทรวงมหาดไทย และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฯ (War Room) ที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นศูนย์กลาง (Center) ในการขับเคลื่อน

๕.๒ การบริหารจัดการในฝ่าย Supply Side ประกอบด้วย จังหวัด และอำเภอ

๕.๒.๑ ในระดับจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญในการบริหารจัดการด้วยตนเองและมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด

๕.๒.๒ ในระดับอำเภอ มีนายอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบ มีทีมงาน ประกอบด้วย ประธานศูนย์คัดแยกผลไม้ชุมชนฯ ประธานสภาเกษตรกร และเกษตรอำเภอ โดยมีเกษตรตำบลและอาสาสมัครเกษตรตำบลรับผิดชอบ ในการให้คำแนะนำการพัฒนาคุณภาพผลผลิตแก่เกษตรกร เป็นรายแปลง และมีบัณฑิตอาสาติดตามผลการดำเนินงานตาม Check list ที่กำหนดเป็นรายสัปดาห์ และรายงานผลผ่านระบบ Application

๕.๒.๓ การบริหารจัดการในฝ่าย Demand Side ประกอบด้วย มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท และคณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

๖. การดำเนินการตามโครงการ เน้นเป้าหมายผลผลิตลดลงจากเกษตรกรที่สมัครใจทำการเกษตรแบบประณีต คือ การดูแลเอาใจใส่ต้นลองกองตั้งแต่ก่อนออกดอก บำรุงรักษาเมื่อออกดอก และให้ผล การเก็บผลผลิตและคัดแยกบรรจุภัณฑ์ และการขนส่งจนถึงผู้บริโภค โดยมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ๔,๘๘๙ ราย จากจำนวนเกษตรกรทั้งหมด ๗๑,๘๘๑ ราย คิดเป็น ๖.๘% ของจำนวนเกษตรกร คาดการณ์ผลผลิต ๓,๑๖๖ ตัน คิดเป็น ๑๒.๖% ของปริมาณผลผลิตทั้งหมด ประกอบด้วย

จังหวัดยะลา	๗๓๖ ราย	คาดการณ์ผลผลิต	๑,๐๒๕ ตัน
จังหวัดปัตตานี	๑,๑๖๒ ราย	คาดการณ์ผลผลิต	๔๑๗ ตัน
จังหวัดนราธิวาส	๓,๐๘๑ ราย	คาดการณ์ผลผลิต	๑,๗๒๔ ตัน

๗. การติดตามผลการดำเนินงานเป็นรายแปลง ขณะนี้ได้มีการลงทะเบียนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเสร็จเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างประมวลผลข้อมูลเพื่อจัดทำฐานข้อมูล (Data Base) และติดตามผลผลิตรายแปลงในรูปแบบโปรแกรม Application สำหรับใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือ Smartphone เพื่อให้บัณฑิตอาสา/อาสาสมัครเกษตร/เกษตรตำบลติดตามข้อมูลรายแปลงเกษตรกร วิเคราะห์ผลผลิตรายสัปดาห์ โดยให้เกษตรอำเภอตรวจสอบก่อนบันทึกลงในโปรแกรมฯ

๘. กลไกการเชื่อมโยงระหว่างฝ่าย Demand Side และ ฝ่าย Supply Side

๘.๑ ระดับจังหวัด กำหนดกลไกการรับ - ส่งผลผลิตจากเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไปยังภาคเอกชนคู่ค้าและการรับรองคุณภาพของผลผลิตโดยกำหนดให้ศูนย์คัดแยก/ตลาดกลางเป็นจุดรับ - ส่งผลผลิต และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำศูนย์คัดแยกฯ ซึ่งมีเกษตรอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ลงนามรับรองคุณภาพผลผลิต

๘.๒ ระดับภาพรวม กำหนดกลไกให้มีผู้ประสานงานหลักของจังหวัดเพื่อประสาน การดำเนินงานร่วมกับกระทรวงมหาดไทย (นายณรงค์ วุ่นซิ้ว รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ช่วยราชการสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นายบุญธรรม มณีกาญจน์ ผู้อำนวยการสำนักประสานนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้) และบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด (นางสาวต๋องใจ ธนะชานันท์)

๙. ปริมาณการรับซื้อผลผลิตของฝ่าย Supply Side จากการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน ผลผลิตลองกองที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๓,๑๖๖ ตัน มีฝ่าย Supply Side แสดงความจำนง ในการรับซื้อผลผลิตแล้ว จำนวน ๑,๙๔๐ ตัน โดยผลผลิตส่วนที่เหลือ ๑,๒๒๖ ตัน กระทรวงมหาดไทย จะหารือร่วมกับคณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ โดยมี บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด มหาชน เป็นหน่วยประสานในการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลผลิตต่อไป

๑๐. การแถลงข่าวการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชนร่วมกันบริโภคลองกอง จากพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

กำหนดจัดงานแถลงข่าวการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนประชาชน ร่วมกันบริโภคลองกองจากพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องสรรพสินค้า The Street ถนนรัชดาภิเษก โดยเรียนเชิญรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย เป็นประธานการแถลงข่าว ร่วมกับผู้แทนมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ (หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล) และผู้แทนภาคเอกชน (นายธำมรงค์ สิริวิวัฒนภักดี) โดยมีผู้เข้าร่วมงานแถลงข่าว ประกอบด้วย คณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ศูนย์อำนวยการ บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนเกษตรกร และสื่อมวลชนทุกสาขา

การพัฒนาผลผลิตและการตลาดผลไม้โดยเฉพาะลองกองตามนโยบายประชารัฐ ในครั้งนี้เป็นการดำเนินการอย่างครบวงจรด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย ตั้งแต่ต้นทาง คือ เกษตรกรทำการเกษตร แบบประณีต กลางทาง คือ ศูนย์คัดแยกฯ และพ่อค้าคนกลาง จนถึงปลายทาง คือ ผู้บริโภค จึงเป็นเรื่องที่ทำหายอย่างยิ่ง เนื่องจากการบูรณาการอย่างขนาดใหญ่ และมีหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง มีปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องให้ต้องแก้ไขในทุกขั้นตอน จำเป็นต้องเข้าไปเกาะติดอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง และการดำเนินงานในลักษณะนี้ยังไม่มีตัวอย่างของความสำเร็จให้ศึกษามาก่อน

ผลการดำเนินการ^๑

กระทรวงมหาดไทยได้จัดประชุมหารือกำหนดแนวทางการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบในการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดล่องกองในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference) ไปยังศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐ และเมื่อวันอังคารที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ โดยมีรองปลัดกระทรวงมหาดไทย (นายณัฐพงศ์ ศิริชนะ) เป็นประธานการประชุม โดยสรุปสาระสำคัญในการประชุมได้ ดังนี้

๑. สรุปผลการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดล่องกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๕๙ ดังนี้

๑.๑ ผลการดำเนินงานฝ่ายผู้ผลิต (Demand Side)

เกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการเพื่อทำการเกษตรแบบประณีต มีจำนวน ๔,๙๘๙ ราย คิดเป็น ๖.๙% ของเกษตรกรทั้งหมดจำนวน ๗๑,๘๘๑ ราย มีผลผลิตล่องกองที่เข้าร่วมโครงการออกสู่ตลาด จำนวน ๑,๙๔๖ ตัน คิดเป็น ๘% ของปริมาณผลผลิตทั้งหมดที่ออกสู่ตลาด จำนวน ๒๕,๐๗๐ ตัน

๑.๒ ผลการดำเนินงานฝ่ายผู้ซื้อ (Supply Side)

ผลผลิตล่องกองของเกษตรกรในโครงการ จำนวน ๑,๙๔๖ ตัน ได้จำหน่ายให้ฝ่ายผู้ซื้อที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑,๔๖๗ ตัน ยอดการจำหน่ายรวมทั้งสิ้น ๒๕,๔๘๖,๕๔๐ บาท ทั้งนี้ ผลผลิตส่วนที่เหลือจำนวน ๔๗๙ ตัน เกษตรกรประสงค์ที่จะจำหน่ายด้วยตนเอง จากการดำเนินงานดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์โดยตรงจากราคาผลผลิตโดยเฉลี่ยสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการและยังสูงกว่าราคาผลผลิตในปีที่ผ่านมา

---

^๑ การประชุมหารือกำหนดแนวทางการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบในการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดล่องกองในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๖๐ ผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference) ไปยังศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐ และเมื่อวันอังคารที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐

ตารางที่ ๓ - ๕ ผลการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดองกองในพื้นที่
๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๕๙

จังหวัด	จำนวน เกษตรกร ในโครงการ (ราย)	ปริมาณ ผลผลิต ในโครงการ (ตัน)	ปริมาณ ผลผลิต ที่จำหน่าย ผ่านโครงการ (ตัน)	รายได้จากการ จำหน่ายผลผลิต ผ่านโครงการ (บาท)	ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกร ในโครงการได้รับ (บาท/กก.)			ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรทั่วไป ได้รับ (บาท/กก.)		
					เกรด A	เกรด B	เกรด C คละ	เกรด A	เกรด B	เกรด C คละ
๑. ปัตตานี	๑,๑๖๒	๓๖๕.๗๔	๒๑๙.๖๑	๔,๔๘๔,๒๐๐	๒๘	๒๒	๑๒	๒๕	๑๘	๑๐
๒. ยะลา	๗๓๖	๘๕๑.๔๘	๕๑๘.๓๗	๙,๐๗๕,๕๔๐	๒๗	๒๒	๑๔	๒๓	๑๙	๑๒
๓. นราธิวาส	๓,๐๙๑	๗๒๙	๗๒๙	๑๑,๙๒๖,๘๐๐	๒๗	๒๐	๑๒	๒๕	๒๐	๑๐
รวม	๔,๙๘๙	๑,๙๔๖	๑,๔๖๗	๒๕,๔๘๖,๕๔๐	๒๗.๓๓	๒๑.๓๓	๑๒.๖๗	๒๔.๓๓	๑๙	๑๐.๖๗

๒. ผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ร่วมกันสรุปปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานในปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๕๙ ประกอบด้วย

๒.๑ การเริ่มต้นดำเนินโครงการมีความล่าช้า เมื่อมีผลผลิตออกแล้วจึงมีการอบรมให้ความรู้ในด้านการพัฒนาคุณภาพผลผลิตแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

๒.๒ การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการไม่ทั่วถึง รวมทั้งขาดแรงจูงใจในการทำการเกษตรแบบประณีต เช่น ราคา/ผลตอบแทนที่ได้รับ

๒.๓ ได้รับผลกระทบจากภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ ทั้งฝนทิ้งช่วง ภัยแล้ง และฝนตกหนักทำให้การคาดการณ์ผลผลิตคลาดเคลื่อน เป็นอุปสรรคต่อการทำการตลาด

๒.๔ ศูนย์คัดแยกผลผลิตไม่พร้อมในการดำเนินการ ขาดอุปกรณ์ที่จำเป็น ขาดเงินทุนหมุนเวียน และการบริหารจัดการที่ดีมีมาตรฐาน รวมทั้งการคัดแยกเกรดของผลผลิตยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ผู้ซื้อต้องไปคัดแยกใหม่ เป็นการเสียเวลาและผลผลิตเสียหาย

๒.๕ การขนส่งที่มีระยะทางไกลทำให้มีต้นทุนสูง ผลผลิตได้รับความเสียหายระหว่างการขนส่ง

๒.๖ เกษตรกรไม่มีช่องทางในการนำผลผลิตไปจำหน่ายเอง แย่งตลาดกันเอง ขาดระบบการบริหารจัดการที่ดี หากส่งเสริมให้เกษตรกร/กลุ่มได้ไปขายเองก็จะทำให้เกิดความรู้เกี่ยวกับความต้องการของตลาดมากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้มีช่องทางการตลาดใหม่ ๆ เช่น บรรจุก่อนขายใน ๗ - Eleven การขายผ่านสื่อ Online เป็นต้น

๒.๗ ขาดการส่งเสริมให้มีการแปรรูปที่สะท้อนความต้องการของตลาด และต้นทุนที่เกษตรกรสามารถทำได้จริง

๒.๘ มีผู้ซื้อจากภายนอกมากขึ้น แต่ผู้ค้าในพื้นที่ยังน้อยรายและเป็นรายเดิม

๓. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้รับมอบหมายจากสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ให้เป็นผู้ประเมินผล การพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดล่องกองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้รายงานความก้าวหน้าในการประเมินผลโดยได้มีการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยหน่วยงานราชการ ทั้งในส่วนกลาง และ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ สถาบันส่งเสริมและพัฒนา กิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ภาคเอกชน เกษตรกร และกลุ่มผู้บริโภคล่องกอง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์สรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและวางแผนการดำเนินงานในปีต่อไป ซึ่งในเบื้องต้นสามารถสรุปได้ ดังนี้

๓.๑ เกษตรกรไม่เข้าใจกระบวนการทั้งหมด ไม่รู้จักโครงการล่องกองประจํารัฐ รู้เพียงว่าหน่วยงานภาครัฐเข้าไปแจกปุ๋ย (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้แจกปุ๋ย ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ)

๓.๒ เกษตรกรไม่รู้ว่ามีการขับเคลื่อนโครงการล่องกองประจํารัฐ โดยมีหน่วยงานภาคี หรือภาคเอกชนใดสนับสนุนบ้าง

๓.๓ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ทำเกษตรแบบประณีต เนื่องจากไม่มั่นใจในราคา ผลผลิตล่องกอง และความไม่แน่นอนของสภาพภูมิอากาศ จึงไม่ยอมลงทุน

๓.๔ ความเข้าใจระหว่างเกษตรกร รัฐ และเอกชนยังไม่ตรงกัน เช่น มีการตกลง ทำการซื้อขายผลผลิตกันแล้วแต่ไม่มีการรับซื้อจริงตามข้อตกลง

๓.๕ ฝ่ายผู้ผลิตและฝ่ายผู้ซื้อหรือผู้ทำการตลาด มีข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกัน ฝ่ายผู้ซื้อแจ้งว่า ไม่มีผลผลิต แต่ผู้ผลิตแจ้งว่าไม่มีผู้มารับซื้อ

๔. แนวทางการดำเนินงานในปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๖๐

๔.๑ กลไกการดำเนินงานควรมอบหมายให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีภารกิจในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหน่วยงานหลัก ขับเคลื่อนงานในภาพรวม โดยประสานการปฏิบัติกับบริษัท ประจํารัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด และในระดับพื้นที่ให้จังหวัดดำเนินการร่วมกับบริษัท ประจํารัฐ รักสามัคคี (จังหวัด) จำกัด

๔.๒ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ ประกอบด้วย

๔.๒.๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกร ในการพัฒนาคุณภาพผลผลิตล่องกอง และการทำการเกษตรแบบประณีตตั้งแต่ต้นฤดูการ

๔.๒.๒ กระทรวงพาณิชย์และองค์การตลาดร่วมกันวางแผนการกระจาย ผลผลิตล่องกอง ทั้งตลาดภายในและตลาดภายนอกประเทศตั้งแต่ช่วงต้นฤดูการ

๔.๒.๓ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพัฒนาวิธีการยืดอายุการเก็บรักษา ผลผลิตล่องกองให้มีระยะเวลาเพิ่มขึ้น และออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อลดการสูญเสียจากการขนส่ง ผลผลิตล่องกอง

๔.๒.๔ ห้างสรรพสินค้า Modern trade ควรจัดให้เกษตรกรได้เข้าเยี่ยมชม การดำเนินงาน เพื่อจะได้เรียนรู้กลไกหรือกระบวนการทำงานแล้วนำกลับมาปรับปรุงกระบวนการทำงาน หรือการผลิตของตน ให้สอดคล้องกับความต้องการหรือมาตรฐานของระบบการตลาดขนาดใหญ่ และเป็น การสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบประณีตมากขึ้น

๔.๒.๕ บริษัท ประชากรัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด ต้องมีบทบาท ในการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เอกลักษณ์ล่องกองชายแดนใต้

สรุป

การดำเนินการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดล่องกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฤดูการผลิต พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยมีการวางกลไกในการดำเนินงานในระดับพื้นที่ให้เป็นระบบ และคัดเลือก เกษตรกรที่มีความสนใจทำการพัฒนาคุณภาพผลผลิตและทำการเกษตรแบบประณีต เพื่อให้มีการ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการทำเกษตรแบบประณีตและการทำการเกษตรแบบทั่วไป อีกทั้งมีการนำห้างสรรพสินค้า Modern trade ชี้นำเข้าไปรับซื้อผลผลิตในพื้นที่อีกด้วย จึงเห็นได้ว่า การพัฒนาผลผลิตและการตลาดผลไม้โดยเฉพาะล่องกองในครั้งนี้ เป็นการดำเนินตามนโยบายภาครัฐ ซึ่งเป็นการดำเนินการอย่างครบวงจรด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย ตั้งแต่ต้นทาง คือ เกษตรกรทำ การเกษตรแบบประณีต กลางทาง คือ ศูนย์คัดแยกฯ และพ่อค้าคนกลาง จนถึงปลายทาง คือ ผู้บริโภค

บทที่ ๔

ผลการศึกษาวิจัย วิเคราะห์ อภิปรายผลการดำเนินงาน

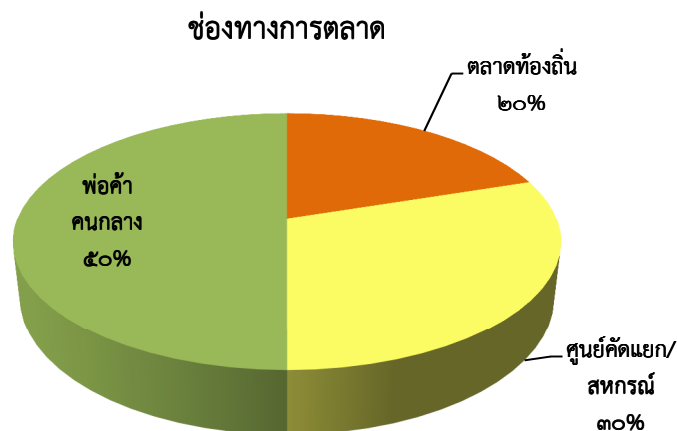
ผลการศึกษาวิจัย

ปัญหาผลผลิตของพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ลองกอง ทุเรียน มังคุด และเงาะ) ขายไม่ได้ราคา เป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ซึ่งจากการคาดการณ์ปริมาณผลผลิตทั้ง ๔ ชนิด ดังกล่าว ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่ามีจำนวน ๘๒,๑๙๒ ตัน ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๑,๕๒๗ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๑.๘๒

ตารางที่ ๔ - ๑ เปรียบเทียบปริมาณผลผลิตที่สำคัญในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๕๙

จังหวัด	ลองกอง		ทุเรียน		มังคุด		เงาะ		ภาพรวม	
	ปริมาณผลผลิต (ตัน)		ปริมาณผลผลิต (ตัน)		ปริมาณผลผลิต (ตัน)		ปริมาณผลผลิต (ตัน)		ปริมาณผลผลิต (ตัน)	
	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙
ปัตตานี	๔,๙๘๙	๕,๔๐๑	๔,๑๐๔	๓,๖๘๐	๑,๒๖๖	๑,๑๖๕	๖๕๖	๕๖๙	๑๑,๐๑๕	๑๐,๘๑๕
ยะลา	๑๔,๑๘๙	๑๒,๑๖๙	๒๔,๙๖๕	๒๔,๐๑๐	๓,๒๑๓	๒,๗๙๓	๑,๘๙๘	๑,๔๖๔	๔๔,๒๖๕	๔๐,๔๓๖
นราธิวาส	๕,๔๖๖	๗,๓๙๐	๗,๙๒๔	๗,๘๓๙	๖,๒๑๕	๖,๗๓๑	๘,๘๓๔	๘,๙๘๑	๒๘,๔๓๙	๓๐,๙๔๑
ภาพรวม	๒๔,๖๔๔	๒๔,๙๖๐	๓๖,๙๙๓	๓๕,๕๒๙	๑๐,๖๙๔	๑๐,๖๘๙	๑๑,๓๘๘	๑๑,๐๑๔	๘๓,๗๑๙	๘๒,๑๙๒

แผนภาพที่ ๔ - ๑ ช่องทางการตลาด

ช่องทางการตลาดในการจำหน่ายผลผลิตดังกล่าวแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนหลัก คือ

๑. จำหน่ายในตลาดท้องถิ่น (ร้อยละ ๒๐)
๒. จำหน่ายให้ศูนย์คัดแยก/สหกรณ์ (ร้อยละ ๓๐)
๓. จำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง/ผู้รวบรวม (ร้อยละ ๕๐)

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาข้อมูลในพื้นที่พบปัญหาที่สำคัญของเกษตรกร ๒ ประการ คือ

๑. เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงทำการเกษตรแบบดั้งเดิมส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่ได้รับการพัฒนาคุณภาพเท่าที่ควร จึงจำหน่ายได้ในราคาต่ำกว่าราคาตลาด โดยปรากฏว่าผลผลิตส่วนใหญ่เป็นผลผลิตเกรด C/คละ ซึ่งมีจำนวนถึงร้อยละ ๗๐ ในขณะที่ผลผลิตเกรด A และ B ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดมีปริมาณเพียงร้อยละ ๓๐
๒. ราคาผลผลิตไม่เป็นธรรม โดยเมื่อเปรียบเทียบกับราคากลางกับราคา ณ พื้นที่ปลูก ปรากฏว่าต่างกันมากกว่า ๕๐%

จากสภาพปัญหาผลผลิตของเกษตรกรขายไม่ได้ราคาซึ่งมีสาเหตุหลักเนื่องมาจากผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพและปัญหาด้านการตลาดที่ไม่เป็นธรรมซึ่งเป็นปัญหาในทุกปี อีกทั้ง จากการคาดการณ์ปริมาณผลผลิตทั้ง ๔ ชนิด ที่จะออกสู่ตลาดในช่วงกลางเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๙ - กลางเดือนธันวาคม ๒๕๕๙ โดยมีปริมาณรวมทั้งสิ้น ๘๒,๑๙๒ ตัน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการผลิตและระบบการตลาดของผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเร่งด่วน จึงนำมาสู่การกำหนดเป็นแนวนโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรม

หลักการดำเนินงาน

๑. พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้เป็นเกรด A และ B
๒. ใช้กลไกราคาตลาด ไม่มีการประกันราคาผลผลิต
๓. มุ่งเน้นการเกษตรแบบประณีต
๔. โครงการจะรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกเกรด
๕. มุ่งพัฒนาคุณภาพผลผลิตผลไม้ทั้ง ๔ ชนิด (ลองกอง มังคุด ทุเรียน เงาะ)

กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงาน

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน คือ กลุ่มประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งจากการสำรวจของจังหวัดปรากฏว่ามีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ แบ่งตามชนิดของผลผลิตและตามแต่ละจังหวัดได้ ดังนี้

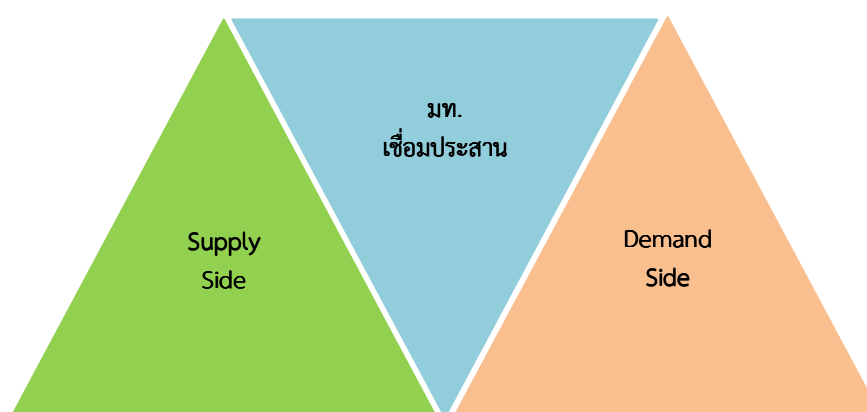
ตารางที่ ๔ - ๒ กลุ่มประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ

จังหวัด	ประเภทผลไม้	เกษตรกรที่สมัครใจ (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	คาดการณ์ผลผลิต (ตัน)
๑. ปัตตานี	ลองกอง	๑,๕๘๕	๒,๕๓๑	๖๖๐.๔๗
	มังคุด	๑๒๐	๑๖๐	๗๓
๒. ยะลา	ทุเรียน	๒๒๕	๙๔๐	๖๐
	ลองกอง	๑๐๘	๕๖๙	๑๕๒
๓. นราธิวาส	ลองกอง	๑,๗๕๘	๓,๐๖๖.๔๕	๑,๔๗๘.๒๓
๔. รวม	ทุเรียน	๒๒๕	๙๔๐	๖๐
	ลองกอง	๓,๔๕๑	๖,๑๖๖.๔๕	๒,๒๙๐.๗๐
	มังคุด	๑๒๐	๑๖๐	๗๓

แนวทางการดำเนินงาน

แบ่งออกเป็น ๒ ด้านหลัก คือ ด้าน Supply Side และ ด้าน Demand Side โดยมีกระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้สามารถพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพดีขึ้น เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่เป็นธรรม รวมถึงไปถึงมีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

แผนภาพที่ ๔ - ๒ การทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ ๔ - ๓ แนวทางการดำเนินงานด้าน Supply Side

ด้าน Supply Side		
แนวทางการดำเนินการ	รายละเอียดการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑. ชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจ	<p>การชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจทั้งในระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การชี้แจงทำความเข้าใจกับเกษตรกรในพื้นที่ทั้งในเรื่องวัตถุประสงค์และเงื่อนไขของโครงการมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องมีคุณสมบัติ ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. สมัครงใจที่จะเข้าร่วมโครงการ ๒. เข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการและสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ๓. มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการทำการเกษตรจากเกษตรดั้งเดิมไปสู่เกษตรประณีตเพื่อพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้มีคุณภาพและมาตรฐานยิ่งขึ้น 	<p>กระทรวงมหาดไทย มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบนานแนวพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส กองอำนวยการ รักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ และ ศูนย์ อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้</p>
๒. ปรับเปลี่ยน Mind Set ของเกษตรกร	<p>ปรับเปลี่ยน Mind Set เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการทำการเกษตรจากเกษตรดั้งเดิมไปสู่เกษตรประณีตเพื่อพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้มีคุณภาพและมาตรฐานยิ่งขึ้น ๒. เปลี่ยนจากการเป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตรไปสู่การเป็นผู้มีทักษะในการทำมาค้าขาย 	<p>มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส</p>
๓. บริหารจัดการผลผลิต (ยกระดับจากผลผลิตเกรด C/คละ ให้เป็นเกรด A และ B จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของผลผลิตทั้งหมด)	<ol style="list-style-type: none"> ๑. จังหวัดดำเนินการตั้งกลไกขับเคลื่อนระดับอำเภอ มีนายอำเภอเป็นหัวหน้า มีทีมงาน ประกอบด้วย ประธานศูนย์คัดแยกฯ ประธานสภาเกษตรกร และเกษตรกรอำเภอ ๒. จังหวัดเสนอโครงการให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้พิจารณาสนับสนุนงบประมาณในการอบรมให้ความรู้แก่บัณฑิตอาสา อาสาสมัครเกษตรกร เพื่อไปให้คำปรึกษาแนะนำแก่เกษตรกรในการตัดแต่งข้อ และการพัฒนาคุณภาพผลผลิต ๓. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สนับสนุนการดำเนินโครงการ โดยมอบหมายภารกิจให้บัณฑิตอาสา และอาสาสมัครเกษตรกรที่ผ่านการอบรมลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ร่วมกับทีมระดับอำเภอ เพื่อให้คำแนะนำและติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกรเป้าหมาย และสนับสนุนปัจจัยการผลิต ให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ต้นละ ๕๐ บาท แต่ไม่เกินรายละ ๑๐๐ ต้น ๔. นายอำเภอจัดทีมลงพื้นที่ ซึ่งมีบัณฑิตอาสา อาสาสมัครเกษตรกร อาสาสมัครนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้คำแนะนำเกษตรกรเป้าหมายเป็นรายแปลง เพื่อยกระดับจากผลผลิตเกรด C/คละ ให้เป็นเกรด A และ B โดยมุ่งเน้นทั้งด้านการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาคุณภาพผลผลิต ๕. ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต ซึ่งเป็นมาตรการที่สำคัญประการหนึ่งในการระบายผลผลิตที่ตกเกรด โดยมูลนิธิพัฒนาชนบทจะร่วมกับจังหวัดชายแดนภาคใต้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน 	<p>มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส</p>

ตารางที่ ๔ - ๓ แนวทางการดำเนินงานด้าน Supply Side (ต่อ)

ด้าน Supply Side		
แนวทางการดำเนินการ	รายละเอียดการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
๔. จัดระบบประสานการดำเนินงาน	วางระบบการประสานการดำเนินงานในการส่งต่อผลผลิตระหว่าง Supply Side และ Demand Side โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการส่งต่อผลผลิตระหว่างผู้ผลิต (ศูนย์คัดแยก/สหกรณ์) กับผู้รับซื้อ (ห้างสรรพสินค้า) ซึ่งจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มอบหมายหน่วยงานหลักทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ดังนี้ ๑. จังหวัดนราธิวาส มอบหมายสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเป็นผู้ประสานงาน ๒. จังหวัดปัตตานี มอบหมายสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นผู้ประสานงาน ๓. จังหวัดยะลา มอบหมายสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นผู้ประสานงาน	มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส
๕. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	๑. นายอำเภอจัดทีมลงพื้นที่เร่งรัด ติดตามการดำเนินงาน ประสาน และให้คำแนะนำแก่เกษตรกรเป้าหมายเป็นรายแปลง ๒. จัดระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ โดยศึกษาเปรียบเทียบ ทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และผลที่ได้ภายหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อนำผลการประเมินดังกล่าวมาปรับปรุงและพัฒนาเพื่อขยายผลการดำเนินงานในระยะยาวต่อไป	มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

ตารางที่ ๔ - ๔ แนวทางการดำเนินงานด้าน Demand Side

ด้าน Demand Side		
แนวทางการดำเนินการ	รายละเอียดการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑. ปรับเปลี่ยน Mind Set ของเกษตรกร	เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยน Mind Set ดังนี้ ๑. ปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการทำการเกษตรจากเกษตรดั้งเดิมไปสู่เกษตรประณีตเพื่อพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้มีคุณภาพและมาตรฐานยิ่งขึ้น ๒. เปลี่ยนจากการเป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตรไปสู่การเป็นผู้มีทักษะในการทำมาค้าขาย	มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส
๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรพัฒนาผลผลิต	๑. ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อยกระดับจากผลผลิตเกรด C/คละ ให้เป็นเกรด A และ B โดยมุ่งเน้นทั้งด้านการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาคุณภาพผลผลิต ๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการแปรรูปผลผลิต เพื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการระบายผลผลิตที่ตกเกรด	มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

ตารางที่ ๔ - ๔ แนวทางการดำเนินงานด้าน Demand Side (ต่อ)

ด้าน Demand Side		
แนวทางการดำเนินการ	รายละเอียดการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
๓. ประสานการดำเนินงานร่วมกับผู้ผลิต	<p>ประสานการดำเนินงานในการส่งต่อผลผลิตระหว่าง Supply Side และ Demand Side โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการส่งต่อผลผลิตระหว่างผู้ผลิต (ศูนย์คัดแยก/สหกรณ์) กับผู้รับซื้อ (ห้างสรรพสินค้า) ซึ่งจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มอบหมายหน่วยงานหลัก ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. จังหวัดนราธิวาส มอบหมายสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเป็นผู้ประสานงาน ๒. จังหวัดปัตตานี มอบหมายสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นผู้ประสานงาน ๓. จังหวัดยะลา มอบหมายสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นผู้ประสานงาน 	<p>มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส</p>
๔. บริหารจัดการทางการตลาด	<p>เพิ่มช่องทางการตลาดเพื่อรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งเกรด A B และ C/คละ นอกจากนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นทางเลือกในการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มเติม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การเพิ่มสถานที่จำหน่าย เช่น ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและดอนเมือง ตลาดขนาดใหญ่ในต่างจังหวัดโดยเฉพาะที่สามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้าน บริษัทเอกชน โรงงานอุตสาหกรรม และสถานที่ราชการ เป็นต้น ๒. การหาช่องทางในการจำหน่าย เช่น การจำหน่ายผ่านเครือข่ายสหกรณ์ การเกษตร เครือข่าย สกต. การจำหน่ายผ่านระบบ Social Media ที่มีการรับประกันความพึงพอใจในคุณภาพสินค้าให้กับผู้ซื้อ เป็นต้น ๓. การอำนวยความสะดวกในการขนส่ง เช่น การขอลดหย่อนค่าธรรมเนียมในการขนส่งจากการรถไฟฯ และบริษัทไปรษณีย์ไทย หรือการขอเพิ่มน้ำหนักสัมภาระให้แก่ผู้โดยสารไปยังสายการบินต่าง ๆ ๔. การแปรรูปผลผลิต เพื่อลดปริมาณผลผลิตที่เข้าสู่ตลาดในเวลาเดียวกัน และเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต ซึ่งมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบทจะหารือ กับจังหวัดในรายละเอียดเพื่อขับเคลื่อนเรื่องนี้ อย่างเป็นรูปธรรม 	<p>มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส</p>

ตารางที่ ๔ - ๕ ช่องทางการตลาด

	ช่องทางการตลาด				
	เกรต A + B			เกรต C	
ลองกอง ๒,๒๒๐ ตัน	ศอ.บต. โดย Tesco ๔๐๐ ตัน	บริษัท Makro ๑๐๐ ตัน	อื่นๆ เช่น Tops Big C ๖๑๐ ตัน	ขายในพื้นที่ บริษัท Makro	อื่นๆ
มังคุด ๗๐ ตัน	บริษัท Makro ๑๐๐ ตัน			ขายในพื้นที่ บริษัท Makro	อื่นๆ
ทุเรียน ๖๐ ตัน	บริษัท Makro ไม่จำกัดจำนวน			ขายในพื้นที่ บริษัท Makro	อื่นๆ
เงาะ ไม่เข้าร่วมโครงการ	บริษัท Makro ๒๐๐ ตัน				

วิเคราะห์ข้อถกเถียงผลการดำเนินงานในปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๕๙

๑. ผลการดำเนินงานฝ่าย Demand Side

เกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการเพื่อทำการเกษตรแบบประณีต มีจำนวน ๔,๙๘๙ ราย คิดเป็น ๖.๙% ของเกษตรกรทั้งหมดจำนวน ๗๑,๘๘๑ ราย มีผลผลิตลองกองที่เข้าร่วมโครงการออกสู่ตลาดจำนวน ๑,๙๔๖ ตัน คิดเป็น ๘% ของปริมาณผลผลิตทั้งหมดที่ออกสู่ตลาด จำนวน ๒๕,๐๗๐ ตัน

๒. ผลการดำเนินงานฝ่าย Supply Side

ผลผลิตลองกองของเกษตรกรในโครงการ จำนวน ๑,๙๔๖ ตัน ได้จำหน่ายให้ฝ่าย Supply Side ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑,๔๖๗ ตัน ยอดการจำหน่ายรวมทั้งสิ้น ๒๕,๔๘๖,๕๔๐ บาท ทั้งนี้ ผลผลิตส่วนที่เหลือจำนวน ๔๗๙ ตัน เกษตรกรประสงค์ที่จะจำหน่ายด้วยตนเอง จากการดำเนินงานดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์โดยตรงจากราคาผลผลิตโดยเฉลี่ยที่สูงกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการและสูงกว่าราคาในปีที่ผ่านมา

ตารางที่ ๔ - ๕ เกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการเพื่อทำการเกษตรแบบประณีต และผลผลิตลองกองของเกษตรกรในโครงการ

จังหวัด	จำนวนเกษตรกร ในโครงการ (ราย)	ปริมาณ ผลผลิต ในโครงการ (ตัน)	ปริมาณผลผลิต ที่จำหน่าย ผ่านโครงการ (ตัน)	รายได้จากการ จำหน่ายผลผลิต ผ่านโครงการ (บาท)	ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกร ในโครงการได้รับ (บาท/กก.)			ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรทั่วไป ได้รับ (บาท/กก.)		
					เกรต A	เกรต B	เกรต C คละ	เกรต A	เกรต B	เกรต C คละ
๑. ปัตตานี	๑,๑๖๒	๓๖๕.๗๔	๒๑๙.๖๑	๔,๔๘๔,๒๐๐	๒๘	๒๒	๑๒	๒๕	๑๘	๑๐
๒. ยะลา	๗๓๖	๘๕๑.๔๘	๕๑๘.๓๗	๙,๐๗๕,๕๔๐	๒๗	๒๒	๑๔	๒๓	๑๙	๑๒
๓. นราธิวาส	๓,๐๙๑	๗๒๙	๗๒๙	๑๑,๙๒๖,๘๐๐	๒๗	๒๐	๑๒	๒๕	๒๐	๑๐
รวม	๔,๙๘๙	๑,๙๔๖	๑,๔๖๗	๒๕,๔๘๖,๕๔๐	๒๗.๓๓	๒๑.๓๓	๑๒.๖๗	๒๔.๓๓	๑๙	๑๐.๖๗

ตารางที่ ๔ - ๖ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
<p>๑. ลองกองชายแดนใต้มีรสชาติหวานหอมเป็นเอกลักษณ์</p> <p>๒. ลองกองเป็นวิถีชีวิตของคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญในมิติด้านจิตใจและความรู้สึก ถ้าแก้ไขปัญหาได้ก็จะได้ใจประชาชน ส่งผลต่อสถานการณ์ด้านความมั่นคงในพื้นที่</p> <p>๓. การดำเนินงานในรูปแบบประชารัฐ ภายใต้การขับเคลื่อนในระดับนโยบายของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ และในระดับพื้นที่ของคณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัด</p> <p>๔. มีกลไกการดำเนินงานที่ครอบคลุม</p> <p>๔.๑ การบริหารจัดการในภาพรวม โดยกระทรวงมหาดไทย และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>๔.๒ การบริหารจัดการฝ่าย Supply Side</p> <p>๔.๒.๑ ระดับจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด/รองผู้ว่าราชการจังหวัด บริหารจัดการด้วยตนเอง มีสำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ดูแลกลไกการดำเนินงานในพื้นที่ คณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐจังหวัด</p> <p>๔.๒.๒ ระดับอำเภอ มีนายอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบ มีทีมงาน ประกอบด้วย ประธานศูนย์คัดแยกฯ ประธานสภาเกษตรกร เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล อาสาสมัครเกษตรตำบล และบัณฑิตอาสา ดูแลให้คำแนะนำและติดตามการพัฒนาคุณภาพผลผลิตของเกษตรกร</p> <p>๔.๓ การบริหารจัดการฝ่าย Demand Side ประกอบด้วย มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท คณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐและบริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด</p>	<p>๑. คุณสมบัติของลองกอง</p> <p>๑.๑ ลองกองมีอายุการเก็บรักษาสั้น ผลผลิตเสียหายได้ง่าย</p> <p>๑.๒ ผู้บริโภคไม่สามารถแยกความแตกต่างของผลผลิตลองกองชายแดนใต้กับผลผลิตลองกองจากพื้นที่อื่น</p> <p>๒. ฝ่ายผู้ผลิต (Supply Side)</p> <p>๒.๑ ช่วงเวลาที่ผลผลิตลองกองชายแดนใต้ออกสู่ตลาดช้ากว่าลองกองจากพื้นที่อื่น</p> <p>๒.๒ ผลผลิตลองกองเสียหายได้ง่ายจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและแมลงศัตรูพืช</p> <p>๒.๓ เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผลผลิต และเคยชินกับการได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ</p> <p>๒.๔ เกษตรกรไม่มีข้อมูลต้นทุนการผลิตและด้านการตลาด ทำให้ไม่มีอำนาจกำหนดราคาผลผลิต (ไม่เป็น Smart Farmer)</p> <p>๒.๕ ผลผลิตลองกองส่วนใหญ่เกรด C และเกรดคละ ขายไม่ได้ราคา</p> <p>๓. ฝ่ายผู้รวบรวม (ศูนย์คัดแยกฯ/ตลาดกลางฯ)</p> <p>๓.๑ ศูนย์คัดแยกบางแห่งไม่มีความพร้อมด้านสถานที่และอุปกรณ์ที่จำเป็น/ไม่มีการกำหนดมาตรฐานค่าดำเนินการและค่าขนส่ง ส่งผลให้ต้นทุนลองกองที่ออกจำหน่ายในตลาดเพิ่มสูงขึ้น</p> <p>๓.๒ ผลผลิตที่เข้าร่วมโครงการไม่เพียงพอกับปริมาณการรับซื้อ และกำหนดเวลาการจัดส่งตามที่ตกลงไว้</p> <p>๓.๓ ผลผลิตที่จัดส่งไม่ได้คุณภาพตามที่ตกลงไว้มีปัญหาในการรับรองคุณภาพผลผลิต</p> <p>๓.๔ ปัญหาบรรจุกฎภัณฑ์ และการสูญเสียของผลผลิตระหว่างการขนส่ง</p> <p>๔. ฝ่ายผู้ซื้อ (Demand Side)</p> <p>๔.๑ เงื่อนไขการชำระเงินของผู้ซื้อแต่ละรายแตกต่างกัน ทำให้เกษตรกรไม่ได้รับเงินต้นทันทีที่นำผลผลิตมาขาย</p> <p>๔.๒ มีการติดต่อรับซื้อกับศูนย์คัดแยกไม่กี่ราย/รับซื้อจากผู้ค้ารายเดิม</p> <p>๔.๓ ศูนย์คัดแยกฯ/เกษตรกรไม่มีความพร้อมในการนำผลผลิตไปจำหน่ายเอง</p> <p>๔.๔ สถานที่ที่จัดให้เกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่ายมีผู้ซื้อจำนวนน้อย และแข่งขันกันเองระหว่างผลผลิตจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้</p>

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
	<p>๕. กลไกการดำเนินงาน</p> <p>๕.๑ ขาดการบูรณาการการทำงาน ไม่มีเจ้าภาพหลักที่ชัดเจน</p> <p>๕.๒ การดำเนินงานตามกลไกประชารัฐจังหวัดไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร เนื่องจาก บริษัท ประชากรัฐรักสามัคคีปัตตานี/ยะลา นราธิวาสเพิ่งเริ่มจัดตั้งและดำเนินการ</p> <p>๕.๓ การอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรในเรื่องการพัฒนาผลผลิต (ตัดแต่งกิ่ง/ช่อดอก) เริ่มดำเนินการช้า</p> <p>๕.๔ การประชาสัมพันธ์เชิญชวนเกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่ทั่วถึง หน่วยงานกำหนดแนวทาง การดำเนินโครงการไม่สอดคล้องกัน</p>
โอกาส (Opportunity)	ภัยคุกคาม (Threat)
<p>๑. มีการจัดตั้งบริษัท ประชากรัฐรักสามัคคีปัตตานี/ยะลา/นราธิวาส ซึ่งจะมีบทบาทขับเคลื่อนโครงการระยะต่อไปในระดับจังหวัด</p> <p>๒. มีช่องทางการตลาดใหม่ ๆ ในการจำหน่ายผลผลิตทั้งภายในและภายนอกประเทศ</p> <p>๓. มีการแปรรูปผลผลิต เช่น การบรรจุในห่อเย็น การทำไอศกรีม ลองกอง น้ำลองกอง ฯลฯ ลองกองเกรด A และ B เป็นที่ต้องการของตลาด ลองกองกะปุกและกะซัว (ช่อเล็ก) เริ่มมีการจำหน่ายที่ร้านสะดวกซื้อ</p> <p>๔. มีการจัดตั้งตลาดกลางจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรประจำจังหวัดเพื่อเป็นช่องทางในการรวบรวมและกระจายผลผลิตให้ผู้รับซื้อจากนอกพื้นที่</p> <p>๕. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทสนับสนุนการดำเนินงาน</p> <p>๕.๑ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายการพัฒนา Smart Farmer โดยมุ่งเน้นให้คนรุ่นใหม่เข้าร่วมพัฒนาผลผลิต โดยมีศูนย์เรียนรู้การพัฒนาคุณภาพผลผลิตในทุกจังหวัดให้คำแนะนำเกษตรกร</p> <p>๕.๒ กระทรวงพาณิชย์ มีแผนเพิ่มช่องทางการตลาดให้เกษตรกร โดยเปิดพื้นที่ให้เกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่ายที่โรงพยาบาลและสถาบันการศึกษา</p> <p>๕.๓ องค์การตลาด มีแผนการเพิ่มช่องทางการกระจายผลผลิต ลองกอง ไปยังตลาดในกำกับดูแลเรือนจำต่าง ๆ เช่น ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมทั้งสิ้น ๘๕ เรือนจำ</p> <p>๕.๔ กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีบทบาทในการส่งเสริมการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต</p>	<p>๑. การเปลี่ยนแปลงสภาพทางธรรมชาติ</p> <p>๑.๑ ปริมาณผลผลิตต่ำกว่าการคาดการณ์ และระยะเวลาที่ผลผลิตออกสู่ตลาดล่าช้ากว่าการคาดการณ์</p> <p>๑.๒ ผลผลิตเสียหายจากสภาพภูมิอากาศ อาทิ ภาวะฝนทิ้งช่วง สลับกับฝนตกหนัก ส่งผลให้ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตลดลง</p> <p>๒. การผูกขาดทางการค้า (Monopoly) หรือผู้ซื้อน้อยรายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>๓. การขาดความเชื่อมั่นของภาคเอกชนภายนอกอันเนื่องมาจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่</p>

นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดलगอง ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการดำเนินโครงการได้เกิดนวัตกรรมใหม่ที่น่าสนใจ ดังนี้

๑. การทำการเกษตรแบบประณีต ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เช่น ห้างสรรพสินค้ามีการสั่งซื้อผลผลิตलगองเกรด A และ B เป็นจำนวนมาก แต่ฝ่ายผลิตไม่สามารถส่งสินค้าให้ได้ เป็นการยืนยันว่าการผลิตซึ่งดีมีคุณภาพมีตลาดรองรับเสมอ
๒. การบูรณาการด้านการตลาดระหว่างห้างสรรพสินค้ารายใหญ่กับพ่อค้าคนกลางในพื้นที่ และศูนย์คัดแยก ในลักษณะเป็นการร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ตัดราคา กดราคา อันเป็นผลสำเร็จในเบื้องต้นของการนำระบบประชารัฐรักสามัคคีมาใช้ แม้ว่าจะไม่ได้เข้ามาเต็มตัวในเบื้องต้นก็ตามก็ให้เห็นถึงความร่วมมือของทุกฝ่าย ซึ่งปกติจะเห็นได้ยากในการตลาดเสรี
๓. ไอศกรีมलगองซึ่งมีการทดลองผลิตมีรสชาติเป็นที่ถูกใจ แม้จะยังไม่เกิดการผลิตในเชิงพาณิชย์ในขณะนี้ แต่เป็นการเริ่มต้นที่ดีที่ให้นำเรื่องศึกษาวิจัยการแปรรูปलगองมาทำให้ได้ผลเป็นรูปธรรม
๔. มีการผลิตกล่องบรรจุภัณฑ์लगองเพื่อใช้ในการขนส่งและการบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจของผู้ขาย แม้จะไม่ประสบความสำเร็จมาก เนื่องจากกล่องที่มีการผลิตโดย SCG มีความอ่อนตัวเนื่องจากการคายน้ำของผลผลิตलगอง แต่เชื่อว่าหากได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะทำให้ได้บรรจุภัณฑ์ที่มีคุณภาพและเกิดเป็นประโยชน์อย่างแน่นอน
๕. มีการนำलगองแบบช่อกระพุก กระช้ำ ซึ่งไม่เป็นที่นิยมของผู้บริโภค มาบรรจุใส่กล่องกล่องละ ๕๐๐ กรัม วางขายใน ๗ - Eleven ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล และมีการนำไปวางขายในศูนย์การค้าต่างประเทศด้วย

เรื่องที่จะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๑. การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน จะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่กระบวนการสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน การจัดทำฐานข้อมูล การวางแผน การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ การทำงานร่วมกันมีข้อจำกัดให้แก่ไขปัญหาอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอาจจะเป็นการดำเนินงานในปีแรก
๒. ในกระบวนการต้นน้ำ การทำการเกษตรแบบประณีตยังต้องปรับเปลี่ยน Mind Set ของเกษตรกร ทั้งนี้ วิธีการที่ดีที่สุด คือ จะต้องทำให้เห็นว่า ถ้าผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสอดคล้องกับกระแสสิ่งแวดล้อม จะขายได้ราคาดี
๓. การจัดการด้านการตลาด โดยเปลี่ยนจากวิธีการแบบเดิม ๆ ที่รัฐต้องสนับสนุนค่าขนส่ง ค่าบรรจุภัณฑ์ ค่าอุปกรณ์ มาเป็นการตลาดเป็นตัวกำหนด จะทำให้สามารถแข่งขันในตลาดได้ตามกลไกตลาด โดยที่รัฐไม่ต้องสนับสนุนงบประมาณ แต่ในเรื่องนี้ต้องทำอย่างต่อเนื่อง จึงจะเห็นผลอย่างชัดเจน
๔. การพัฒนาศูนย์คัดแยกจะต้องทำอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการนำส่งสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐานเหมือนกันทุกศูนย์ ตรงกับความต้องการของผู้รับซื้อรายใหญ่

โดยเฉพาะห้างสรรพสินค้าต้องการ และศูนย์คัดแยกซึ่งก็เป็นเสมือนพ่อค้าคนกลางรายอื่น ๆ ดังนั้น จะต้องพัฒนาให้สามารถแข่งขันกับพ่อค้ารายอื่นได้

๕. ในส่วนของผู้รับซื้อรายใหญ่ซึ่งในปี ๒๕๕๙ ได้เข้ามาความช่วยเหลือให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ก็ควรจะต้องทำอย่างต่อเนื่อง

๖. จะต้องสร้างกระแสให้ผู้บริโภคหันมาบริโภคลองกองเกรดคละที่เป็นช่อกระปุก กระเช้าให้มากขึ้น

๗. การแปรรูปจะต้องมีการพัฒนาให้ไปในเชิงพาณิชย์ให้ได้

๘. ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ในการประชาสัมพันธ์ถือว่าทำได้ดีในระดับหนึ่ง เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน การดำเนินการในปีต่อ ๆ ไป จะต้องมีความเข้มแข็ง เข้มข้นไม่น้อยกว่าปีนี้

๙. ควรหาแนวทางเพิ่มจำนวนพ่อค้าคนกลางในพื้นที่ให้มากขึ้น แม้ในปีนี้มีผู้รับซื้อรายใหญ่ลงไปรับซื้อเป็นจำนวนมากราย แต่เมื่อต้องไปจับคู่ทางธุรกิจกัน ผู้ประกอบการในพื้นที่ยังมีตัวเล็กลดน้อย

๑๐. ทุกฝ่ายต้องมีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน เกษตรกรต้องผลิตของดีมีคุณภาพ พ่อค้าผู้รวบรวมผลผลิตก็ต้องส่งสินค้าที่ได้คุณภาพมาตรฐาน ผู้ค้ารายใหญ่ที่กระจายสินค้าไปสู่ผู้บริโภคก็ต้องเข้ามาช่วยเหลือด้วยความจริงใจ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุป

จากการที่ผู้วิจัยได้ร่วมกับมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดลองกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และในฤดูการผลิต ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้มีการวางระบบในการดำเนินงานและช่องทางการตลาดไว้ในเบื้องต้นแล้ว และรับทราบปัญหาอุปสรรค รวมทั้งนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานในครั้งนี้ ถ้าหากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถพัฒนาให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน จะสามารถช่วยเหลือเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ผู้ศึกษาวิจัยขอนำผลสรุปจากการประชุมถอดบทเรียนของการดำเนินงานในปี ๒๕๕๙ ของคณะทำงานมาเป็นข้อสรุปและข้อเสนอแนะของเอกสารวิจัยฉบับนี้ โดยเสนอให้มีการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดล่องกองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๖๐ และปีต่อ ๆ ไป

แผนภาพที่ ๕ - ๑ กลไกการบริหารจัดการ

กลไกการบริหารจัดการ	
ระดับนโยบาย	➔ คณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ/บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด
ระดับการบูรณาการภาพรวมในพื้นที่	➔ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
ระดับจังหวัด	➔ คณะทำงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ/บริษัท ประชารัฐรักสามัคคีปัตตานี/ยะลา/นราธิวาส

ต้นน้ำ (เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ)			กลางน้ำ (การรวบรวมและขนส่งผลผลิต)			ปลายน้ำ (ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต)		
กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ห้วงเวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ห้วงเวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ห้วงเวลา
๑. ชั้นเตรียมการ ๑.๑ กำหนดนโยบายการดำเนินงานในภาพรวม กำหนดเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน มาตรการจูงใจหรือช่วยเหลือเกษตรกร และจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอกพื้นที่ เพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานในฤดูกาลผลิต ปี พ.ศ. ๒๕๖๐	ศอ.บต.		๑. พัฒนาศักยภาพ ศูนย์คัดแยก ให้มีมาตรฐานเดียวกัน ๑.๑ ความพร้อมในการเปิดดำเนินการ ในเรื่องสถานที่ อุปกรณ์ เงินทุน และการบริหารจัดการ ๑.๒ กำหนดราคา มาตรฐาน ค่าบริหารจัดการ ค่าขนส่ง ๑.๓ กำหนดมาตรฐานคุณภาพผลผลิตในแต่ละเกรด มีการรับรอง	กษ., ศอ.บต.		๑. เพิ่มช่องทางกระจาย ผลผลิต ๑.๑ จับคู่ผู้ค้ากับเกษตรกร/ศูนย์คัดแยก/สหกรณ์/วิสาหกิจอื่น ๆ ๑.๒ จัดหาพื้นที่ให้เกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่าย ๑.๓ พัฒนาช่องทางอื่น ๆ เช่น รถ Mobile Unit/ ศูนย์จำหน่ายผลผลิตเคลื่อนที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว/จุดพักรถ	บริษัท ประชารัฐ, พณ., อด.	

แผนภาพที่ ๕ - ๑ กลไกการบริหารจัดการ (ต่อ)

ต้นน้ำ (เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ)			กลางน้ำ (การรวบรวมและขนส่งผลผลิต)			ปลายน้ำ (ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต)		
กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ห้วงเวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ห้วงเวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	ห้วงเวลา
๓) ช่วงตาดอก ยึดตัวเป็นช่อดอก (ใส่ปุ๋ย ให้น้ำสม่ำเสมอ) ๔) ช่วงก่อน ดอกบาน (พ่นสาร เพื่อยึดช่อดอก) ๕) ช่วงดอกบาน (ดูแลกำจัดโรคแมลง ศัตรูพืช) ๖) ช่วงผลผลิต ติดช่อ (ตัดแต่งช่อดอก ดูแลกำจัดโรคแมลง ศัตรูพืช) ๒.๓ ระยะติดผล - เก็บเกี่ยว ๑) ช่วงเริ่ม ติดผล - ผลเริ่ม เปลี่ยนจากสีเขียว เป็นเหลือง (ตัดแต่งผล ใส่ปุ๋ย ดูแลกำจัดโรค แมลงศัตรูพืช) ๒) ช่วงหลัง ติดผล - ผลเป็นสี เหลืองนวล (ตัดแต่งผล ใส่ปุ๋ย พ่นสารละลาย) ๓) ช่วงผลสี เหลือง - เหลืองคล้ำ (ใส่ปุ๋ย ปลิดผลเน่าเสีย/ เปียคขีด เตรียมเก็บ เกี่ยวผลผลิต)								
๓. พัฒนาระบบการเกษตร แบบแปลงใหญ่ หรือ การพัฒนาระบบการ บริหารจัดการ เพื่อพัฒนา ให้เป็น Smart Farmer	กษ.					๕. พัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อลดการสูญเสีย และยืดอายุผลผลิต	สถาบัน ส่งเสริม และพัฒนา กิจกรรม ปี ด ท อ ง หลังพระฯ, อต.	

ข้อเสนอแนะ

จากการถอดบทเรียนการดำเนินการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดล่องกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อเท็จจริง สถานการณ์ ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด ซึ่งมักจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และปีต่อไป ซึ่งผลจากการดำเนินการดังกล่าว แม้จะยังมีประเด็นที่จะต้องพัฒนาแนวทางให้มีประสิทธิภาพยั่งยืนในหลายประเด็นก็ตาม แต่ก็ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยยืนยันได้จากรายได้ที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการกับเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการพัฒนาและดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง จะสามารถทำให้ความเป็นอยู่ของชาวสวนล่องกองในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้อย่างมั่นคงต่อไป

บรรณานุกรม

- สภาความมั่นคง,สำนักงาน สำนักนายกรัฐมนตรี. “นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒”. หน้า ๑ - ๒.
- วิชาการ,สำนัก สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. “นโยบายเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ – ปัจจุบัน”. หน้า ๕ - ๖.
- คณะอนุกรรมการส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาค การเกษตรและชนบท. “คู่มือการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคการเกษตรและชนบท”. กันยายน ๒๕๕๘. หน้า ๖ - ๑๑.
- นณริฎ พิศลยบุตร. “กระดานความคิด”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://www.komchadluek.net/news/scoop/๒๒๐๔๒๖,๒๕๖๐>.
- ศูนย์บริการแห่งวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. “เอกสารรายงานขั้นต้นโครงการประเมินผลการ พัฒนาระบบการผลิตและการตลาดล่องกองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”. เมษายน ๒๕๖๐. หน้า ๔๑ - ๔๗.
- ศูนย์บริการแห่งวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. “เอกสารรายงานขั้นต้นโครงการประเมินผลการ พัฒนาระบบการผลิตและการตลาดล่องกองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”. เมษายน ๒๕๖๐. หน้า ๕ - ๖.
- มหาดไทย,กระทรวง, “การประชุมหารือกำหนดแนวทางการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบในการพัฒนา ระบบการผลิตและการตลาดล่องกองในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ปีการผลิต พ.ศ. ๒๕๖๐”. ผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video Conference) ไปยังศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส เมื่อวันศุกร์ที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๐ และเมื่อวันอังคารที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายณรงค์ วุ่นซิว		
วัน เดือน ปี เกิด	๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖		
การศึกษา	ปริญญาตรี	นิติศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
		รัฐศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	ปริญญาโท	M.A. Political Science	Delhi University
		รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประวัติการทำงาน	เริ่มรับราชการ ๔ มิถุนายน ๒๕๓๓ อายุราชการ ๒๗ ปี		
โดยย่อ	การดำรงตำแหน่งสำคัญ		
	๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๙	ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน ศอ.บต.	
	๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐	ผู้อำนวยการกองกิจการพิเศษ ศอ.บต.	
	๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒	รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ สำนักนโยบายและแผน ศอ.บต.	
	๘ สิงหาคม ๒๕๕๔	ผู้ช่วยเลขาธิการ ศอ.บต. (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ)	
	๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดกระบี่	
	๑ ธันวาคม ๒๕๕๗	รองผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่	
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา		

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ

ฐานราก กรณีศึกษาการพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดผลไม้ลองกอง

ผู้วิจัย นายณรงค์ วุ่นซิว หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๙

ตำแหน่ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรุนแรงและเกิดความไม่สงบอย่างต่อเนื่อง โดยมีลักษณะปัญหาที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน และเชื่อมโยงกันหลายมิติ ทั้งนี้ ปัจจัยหลักที่ถูกนำมาเป็นเงื่อนไขของปัญหา คือ ขาดทุนทรัพย์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ รวมทั้ง ประชาชนมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตเพื่อดำรงอยู่ในสังคมไทย ภายใต้ความเข้าใจและการยอมรับบนพื้นฐานของความเป็นอัตลักษณ์ดังกล่าว อนึ่ง การใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องเป็นผลมาจากคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ มีความรู้สึกคับแค้นใจ และรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินงานของภาครัฐ จึงนำมาเป็นเงื่อนไขขยายผล และต่อสู้ด้วยการใช้ความรุนแรง ส่งผลทำให้เกิดบรรยากาศความกลัว ความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อทางตรงและทางอ้อมต่อการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ความไม่เข้าใจและไม่เห็นคุณค่า ความหลากหลายทางวัฒนธรรม อย่างแท้จริงของคนบางกลุ่ม ยังคงถูกใช้เป็นเงื่อนไขสร้างความชอบธรรมในการก่อเหตุรุนแรง ส่งผลให้ประชาชนมีความหวาดระแวงและไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐบางคน ในขณะที่การพัฒนาพื้นที่ทั้งในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต สังคมและการศึกษา ไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ รวมถึงการบริหารจัดการของภาครัฐที่ขาดเอกภาพ และการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดสถานการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบดังกล่าว

จากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้จนทำให้เกิดความสูญเสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก สามารถวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาความไม่สงบดังกล่าวโดยแยกเป็นแต่ละด้านได้ ดังนี้

ด้านการเมือง การผนวกดินแดนรัฐปัตตานีเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรสยาม จากสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างสยามและอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับการปรับโครงสร้างทางการเมืองโดยการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางในสมัยรัชกาลที่ ๕ เนื่องจากต้องการสร้างบูรณภาพเหนือดินแดนสยาม เพื่อป้องกันการรุกรานจากชาติตะวันตก ทำให้ผู้ปกครองรัฐปัตตานีเดิมสูญเสียอำนาจและนโยบายรัฐนิยมสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ที่ปลุกระดมให้คนทั้งชาติต้องทำตัวให้เป็นคนไทย จึงจะถือว่ารักชาติโดยภายใต้้นโยบายรัฐนิยมมีการห้ามใช้ภาษามลายู ห้ามสวมหมวกแบบมุสลิม ห้ามผู้หญิงใช้ผ้าคลุมศีรษะผู้ชายห้ามนุ่งผ้าโสร่ง ให้เปลี่ยนชื่อที่ไม่เป็นไทยให้เป็นไทย ใครฝ่าฝืนต้องถูกจับกุมลงโทษ รวมทั้ง การหายสาบสูญของ หะยีสุหลง บิน อับดุลการ์เด บิดาของ นายเด่น โต๊ะมีนา อดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดปัตตานี และอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ขณะถูกเรียกไปรายงานตัว

ตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่รัฐ เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ นอกจากนี้ ยังมีบางเหตุการณ์ที่ซ้ำเติมบาดแผลในอดีต เช่น เหตุการณ์ที่มีสยิดกรือเซะ จังหวัดปัตตานี เหตุการณ์ที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้น นอกจากนี้ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ปัจจัยทางศาสนาเกี่ยวกับอิสลามได้ถูกนำมาตีความจากฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำของตนรวมถึงการสร้างแนวร่วมจากประชาชนในพื้นที่ของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบอีกด้วย

ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจนที่เกิดจากสภาพสังคมแบบปิดของคนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจตามมา ไม่ว่าจะเป็นภาวะการว่างงาน ปัญหาการไร้การศึกษา ปัญหาคุณภาพชีวิต ประกอบกับปัญหาความขัดแย้งในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดความกดดันต่อชาวบ้าน

ด้านสังคมและวัฒนธรรม สังคมและวัฒนธรรมอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถูกปิดทับด้วยนโยบายต่าง ๆ ของรัฐที่พยายามสร้างความเป็นไทยแก่สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้ว่าปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะปรากฏมานานแล้ว แต่ดูเหมือนว่ารัฐและสังคมไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจในการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม และกลายเป็นปัญหาในปัจจุบัน

ด้านการศึกษา ทศนคติของชาวบ้านที่เป็นคนไทยมุสลิมเชื่อว่าสายมลายูต่อการศึกษาสายสามัญของภาครัฐที่เกรงว่าจะเป็นเครื่องมือในการกลืนวัฒนธรรมมลายู ทำให้ค่านิยมที่จะศึกษาตามปอเนาะหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีมากกว่า

ด้านกระบวนการยุติธรรม การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่ก่อให้เกิดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนสร้างความขุ่นใจในหมู่ประชาชนโดยไม่มีการลงโทษแก่ผู้กระทำผิดด้วยเหตุผลเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติและปัญหาการขาดความเป็นเอกภาพในการดำเนินงานร่วมกันของข้าราชการฝ่ายปกครอง หรือฝ่ายสืบสวน สอบสวน จึงพบว่าในทางปฏิบัติมักมีการซ้อม ทารุณกรรม หรือการบีบบังคับเอาข้อมูลจากผู้ต้องสงสัย ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาอยู่บ่อยครั้ง

อนึ่ง ปัญหาแต่ละด้านที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เมื่อเชื่อมโยงเข้ากับความแตกต่างด้านศาสนา เชื้อชาติและภาษา ซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ของมลายูปัตตานีและถูกปลุกปั่นว่ากำลังถูกกลืนและถูกทำลาย และจากกลุ่มก่อความไม่สงบเลือกใช้ความรุนแรงในการจัดการปัญหา ทำให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบที่ยังไม่มีท่าทีว่าจะยุติ

ปัญหาด้านการผลิตและการตลาดผลไม้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร เนื่องจากสาเหตุสำคัญ ๒ ประการคือ ๑. สาเหตุจากผลผลิตที่มีคุณภาพมีปริมาณน้อย ๒. ขายได้ในราคาที่ไม่เป็นธรรมเพราะสถานการณ์ความไม่สงบทำให้มีผู้เข้าไปรับซื้อในพื้นที่น้อยราย เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายย่อย และไม่คอยตัดแต่งกิ่งหรือบำรุงรักษาขณะเป็นผล จึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกปีและการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาไม่เป็นระบบ เน้นการแทรกแซงตลาดและเงินให้เปล่า เช่น การให้ค่าขนส่งผลผลิต การประกันราคาผลผลิต การจัดหาสถานที่จัดจำหน่าย การขอความร่วมมือจากส่วนราชการ ภาคธุรกิจเอกชนในการจัดซื้อ เป็นต้น

เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๙ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มอบหมายให้นายกฤษฎา บุญราช ปลัดกระทรวงมหาดไทยหารือร่วมกับหม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล ประธานกรรมการสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำรินายศุภชัย เจียรวนนท์ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท และผู้ว่าราชการจังหวัด ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยที่ประชุมเห็นชอบให้พัฒนาระบบการตลาดในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของพืชเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ ทุเรียน ลองกอง มังคุด และเงาะ ซึ่งมีราคาตกต่ำโดยด้าน Demand Side มอบให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท สนับสนุนการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มช่องทางซื้อขายอย่างเป็นระบบ สำหรับด้าน Supply Side ให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ สำรวจข้อมูลผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเชื่อมโยงกับระบบการตลาด

กระทรวงมหาดไทย มอบให้นายณัฐพงศ์ ศิริชนะ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการแก้ไขปัญหาผลผลิตพืชเศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมอบหมายให้ นายณรงค์ วุ่นซิ้ว รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ช่วยราชการสำนักงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหัวหน้าคณะทำงาน ผู้แทนมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ผู้แทนมูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ผู้แทนจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส ศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า เป็นคณะทำงาน มีหน้าที่สนับสนุนและพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้บรรลุเป้าหมาย

เมื่อมูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ได้รายงานเรื่องการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ และการพัฒนาระบบการตลาดผลผลิตทางการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรี ได้สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกรมการประชาธิรัฐ ร่วมกันขับเคลื่อน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสุวัจน์ ตันยวรรธนะ) แจ้งต่อคณะรัฐมนตรี ในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ต่อมาคณะทำงาน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นหัวหน้าทีมภาครัฐ ได้รับทราบข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีและผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๙ ที่ประชุมมีข้อเสนอให้ดำเนินการ ดังนี้ (๑) เร่งรัดการจัดตั้งบริษัท ประชาธิรัฐ รักสามัคคี (จังหวัด) จำกัด ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒) ในระหว่างการจัดตั้ง บริษัท ประชาธิรัฐ รักสามัคคี (จังหวัด) จำกัด ให้ใช้กลไกคณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐ ประจำจังหวัดในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

คณะที่ร่วมดำเนินการทั้งหมดเห็นว่า การดำเนินการในเรื่องนี้ต้องดำเนินการในระยะยาว ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผลผลิตก่อน เพราะเชื่อมั่นว่าหากผลผลิตมีคุณภาพดี ย่อมเป็นที่ต้องการ ของตลาดและผู้บริโภค ส่งเสริมรายได้และคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการใช้ประเด็นทางเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงของพื้นที่ แต่เนื่องจากเกษตรกร ที่ปลูกลองกองมีจำนวนมาก จึงได้จัดทำโครงการเพื่อรับสมัครเกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วม พัฒนาคุณภาพผลผลิต ด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ วิธีการดูแล และตัดแต่งผลผลิต การคัดแยก และการบรรจุภัณฑ์ผลผลิต เน้นการทำเกษตรแบบประณีต โดยใช้กระบวนการประชารัฐ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน ดังนั้น เมื่อมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตร ของเกษตรกรในพื้นที่และปรับเปลี่ยนกระบวนการในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่แล้ว จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาถึงความสำเร็จดังกล่าว เพื่อใช้เป็นบทเรียนสำหรับการดำเนินการในระยะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความเป็นมาและแนวทางการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดของ
ในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้
๒. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินการ ปัญหา และอุปสรรค ในการพัฒนาระบบการผลิต
และการตลาดของในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง
๓. เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาระบบการผลิตและการตลาด
ผลไม้ของในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในระยะต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาระบบการผลิต
และการตลาดผลไม้ของในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากของเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีปริมาณผลผลิตออกสู่ตลาดประมาณปีละ ๒๕,๐๐๐ ตัน
แต่จากผลการศึกษาข้อมูลพบว่า เกษตรกรชาวสวนผลไม้ส่วนใหญ่เป็นรายย่อย และไม่ค่อยตัดแต่งกิ่ง
หรือบำรุงรักษาขณะเป็นผล ผลผลิตจึงไม่ได้คุณภาพ ขายไม่ได้ราคา การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาไม่เป็นระบบ
ไม่เชื่อมโยงกัน ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัย Context Input Process และ Product (Output/Outcome)
ของการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดของของในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้
ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ในฤดูกาลผลิต ๒๕๕๙

วิธีดำเนินการวิจัย

- เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีกรอบในการวิเคราะห์ ๓ วิธี
๑. วิเคราะห์เนื้อหา (Context analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร
  ๒. วิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive) ซึ่งได้จากการสังเกต และการสัมภาษณ์
หรือที่ได้จัดบันทึกไว้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งปรากฏการณ์ที่พบเห็น โดยอาศัยประสบการณ์ตรง
ของผู้ศึกษาที่ได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการนี้ด้วย
  ๓. สัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) เพื่อยืนยันการศึกษาเอกสาร (Documentary Research)
และข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive) ซึ่งได้จากการขอรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

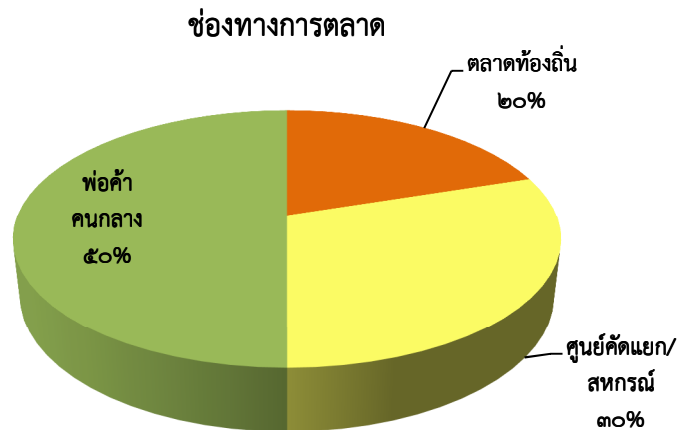
ผลการวิจัย

ปัญหาผลผลิตของพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ลองกอง
ทุเรียน มังคุด และเงาะ) ขายไม่ได้ราคา เป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อ
ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ซึ่งจากการคาดการณ์ปริมาณผลผลิตทั้ง ๔ ชนิด ดังกล่าว
ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่ามีจำนวน ๘๒,๑๙๒ ตัน ลดลงจากปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๑,๕๒๗ ตัน
คิดเป็นร้อยละ ๑.๘๒

ตารางที่ ๔ - ๑ เปรียบเทียบปริมาณผลผลิตที่สำคัญในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๕๙

จังหวัด	ลองกอง		ทุเรียน		มังคุด		เงาะ		ภาพรวม	
	ปริมาณผลผลิต (ตัน)		ปริมาณผลผลิต (ตัน)		ปริมาณผลผลิต (ตัน)		ปริมาณผลผลิต (ตัน)		ปริมาณผลผลิต (ตัน)	
	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙
ปัตตานี	๔,๙๘๙	๕,๔๐๑	๔,๑๐๔	๓,๖๘๐	๑,๒๖๖	๑,๑๖๕	๖๕๖	๕๖๙	๑๑,๐๑๕	๑๐,๘๑๕
ยะลา	๑๔,๑๘๙	๑๒,๑๖๙	๒๔,๙๖๕	๒๔,๐๑๐	๓,๒๑๓	๒,๗๙๓	๑,๘๙๘	๑,๔๖๔	๔๔,๒๖๕	๔๐,๔๓๖
นราธิวาส	๕,๔๖๖	๗,๓๙๐	๗,๙๒๔	๗,๘๓๙	๖,๒๑๕	๖,๗๓๑	๘,๘๓๔	๘,๙๘๑	๒๘,๔๓๙	๓๐,๙๔๑
ภาพรวม	๒๔,๖๔๔	๒๔,๙๖๐	๓๖,๙๙๓	๓๕,๕๒๙	๑๐,๖๙๔	๑๐,๖๘๙	๑๑,๓๘๘	๑๑,๐๑๔	๘๓,๗๑๙	๘๒,๑๙๒

แผนภาพที่ ๔ - ๑ ช่องทางการตลาด

ช่องทางการตลาดในการจำหน่ายผลผลิตดังกล่าวแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนหลัก คือ

๑. จำหน่ายในตลาดท้องถิ่น (ร้อยละ ๒๐)
๒. จำหน่ายให้ศูนย์คัดแยก/สหกรณ์ (ร้อยละ ๓๐)
๓. จำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง/ผู้รวบรวม (ร้อยละ ๕๐)

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาข้อมูลในพื้นที่พบปัญหาที่สำคัญของเกษตรกร ๒ ประการ คือ

๑. เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงทำการเกษตรแบบดั้งเดิมส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่ได้รับการพัฒนาคุณภาพเท่าที่ควร จึงจำหน่ายได้ในราคาต่ำกว่าราคาตลาด โดยปรากฏว่าผลผลิตส่วนใหญ่เป็นผลผลิตเกรด C/คละ ซึ่งมีจำนวนถึงร้อยละ ๗๐ ในขณะที่ผลผลิตเกรด A และ B ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดมีปริมาณเพียงร้อยละ ๓๐

๒. ราคาผลผลิตไม่เป็นธรรม โดยเมื่อเปรียบเทียบราคากลางกับราคา ณ พื้นที่ปลูก ปรากฏว่าต่างกันมากกว่า ๕๐%

จากสภาพปัญหาผลผลิตของเกษตรกรขายไม่ได้ราคาซึ่งมีสาเหตุหลักเนื่องมาจากผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพและปัญหาด้านการตลาดที่ไม่เป็นธรรมซึ่งเป็นปัญหาในทุกปี อีกทั้ง จากการคาดการณ์ปริมาณผลผลิตทั้ง ๔ ชนิด ที่จะออกสู่ตลาดในช่วงกลางเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๙ - กลางเดือนธันวาคม ๒๕๕๙ โดยมีปริมาณรวมทั้งสิ้น ๘๒,๑๙๒ ตัน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการผลิตและระบบการตลาดของผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเร่งด่วน จึงนำมาสู่การกำหนดเป็นแนวนโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรม

หลักการดำเนินงาน

๑. พัฒนาคูณภาพผลผลิตให้เป็นเกรด A และ B
๒. ใช้กลไกราคาตลาด ไม่มีการประกันราคาผลผลิต
๓. มุ่งเน้นการเกษตรแบบประณีต
๔. โครงการจะรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกเกรด
๕. มุ่งพัฒนาคูณภาพผลผลิตผลไม้ทั้ง ๔ ชนิด (ลองกอง มังคุด ทุเรียน เงาะ)

กลุ่มเป้าหมายการดำเนินงาน

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน คือ กลุ่มประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งจากการสำรวจของจังหวัดปรากฏว่ามีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ แบ่งตามชนิดของผลผลิตและตามแต่ละจังหวัดได้ ดังนี้

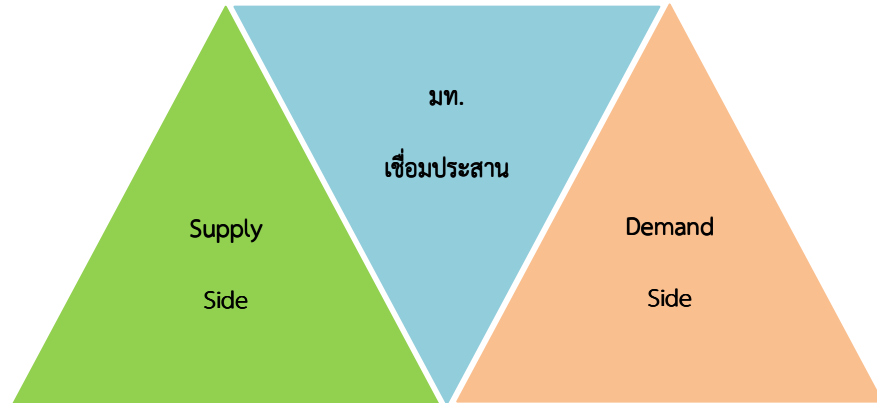
ตารางที่ ๔ - ๒ กลุ่มประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ

จังหวัด	ประเภทผลไม้	เกษตรกรที่สมัครใจ (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	คาดการณ์ผลผลิต (ตัน)
๑. ปัตตานี	ลองกอง	๑,๕๘๕	๒,๕๓๑	๖๖๐.๔๗
	มังคุด	๑๒๐	๑๖๐	๗๓
๒. ยะลา	ทุเรียน	๒๒๕	๙๔๐	๖๐
	ลองกอง	๑๐๘	๕๖๙	๑๕๒
๓. นราธิวาส	ลองกอง	๑,๗๕๘	๓,๐๖๖.๔๕	๑,๔๗๘.๒๓
๔. รวม	ทุเรียน	๒๒๕	๙๔๐	๖๐
	ลองกอง	๓,๔๕๑	๖,๑๖๖.๔๕	๒,๒๙๐.๗๐
	มังคุด	๑๒๐	๑๖๐	๗๓

แนวทางการดำเนินงาน

แบ่งออกเป็น ๒ ด้านหลัก คือ ด้าน Supply Side และ ด้าน Demand Side โดยมีกระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการให้สามารถพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพดีขึ้น เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่เป็นธรรม รวมไปถึงมีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

แผนภาพที่ ๔ - ๒ การทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ ๔ - ๓ แนวทางการดำเนินงานด้าน Supply Side

ด้าน Supply Side		
แนวทางการดำเนินการ	รายละเอียดการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑. ซี แจง เพื่อ สร้าง ความเข้าใจ	การซี แจงเพื่อสร้างความเข้าใจทั้งในระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การซี แจงทำความเข้าใจกับเกษตรกรในพื้นที่ทั้งในเรื่องวัตถุประสงค์และเงื่อนไขของโครงการมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้องมีคุณสมบัติ ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ ๑. สมารถใจที่จะเข้าร่วมโครงการ ๒. เข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการและสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ๓. มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการทำการเกษตรจากเกษตรดั้งเดิมไปสู่เกษตรประณีตเพื่อพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้มีคุณภาพและมาตรฐานยิ่งขึ้น	กระทรวงมหาดไทย มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริน จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส กองอำนวยการ รักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ และ ศูนย์ อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้
๒. ปรับเปลี่ยน Mind Set ของเกษตรกร	ปรับเปลี่ยน Mind Set เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ดังนี้ ๑. ปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการทำการเกษตรจากเกษตรดั้งเดิมไปสู่เกษตรประณีตเพื่อพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้มีคุณภาพและมาตรฐานยิ่งขึ้น ๒. เปลี่ยนจากการเป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตรไปสู่การเป็นผู้มีทักษะในการทำมาค้าขาย	มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส
๓. บริหารจัดการผลผลิต (ยกกระดับจากผลผลิตเกรด C/คละ ให้เป็นเกรด A และ B จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของผลผลิตทั้งหมด)	๑. จังหวัดดำเนินการตั้งกลไกขับเคลื่อนระดับอำเภอ มีนายอำเภอเป็นหัวหน้า มีทีมงาน ประกอบด้วย ประธานศูนย์คัดแยกฯ ประธานสภาเกษตรกร และเกษตรกรอำเภอ ๒. จังหวัดเสนอโครงการให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้พิจารณาสนับสนุนงบประมาณในการอบรมให้ความรู้แก่บัณฑิตอาสา อาสาสมัครเกษตรกร เพื่อไปให้คำปรึกษาแนะนำแก่เกษตรกรในการตัดแต่งข้อ และการพัฒนาคุณภาพผลผลิต ๓. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สนับสนุนการดำเนินโครงการ โดยมอบหมายภารกิจให้บัณฑิตอาสา และอาสาสมัครเกษตรกรที่ผ่านการอบรมลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ร่วมกับทีมระดับอำเภอ เพื่อให้คำแนะนำและติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกรเป้าหมาย และสนับสนุนปัจจัยการผลิต ให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ต้นละ ๕๐ บาท แต่ไม่เกินรายละ ๑๐๐ ต้น	มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

ตารางที่ ๔ - ๓ แนวทางการดำเนินงานด้าน Supply Side (ต่อ)

ด้าน Supply Side		
แนวทางการดำเนินการ	รายละเอียดการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
	<p>๔. นายอำเภอจัดทีมลงพื้นที่ ซึ่งมีบัณฑิตอาสา อาสาสมัครเกษตรกร อาสาสมัครนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้คำแนะนำเกษตรกรเป้าหมายเป็นรายแปลง เพื่อยกระดับจากผลผลิตเกรด C/คละ ให้เป็นเกรด A และ B โดยมุ่งเน้นทั้งด้านการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาคุณภาพผลผลิต</p> <p>๕. ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต ซึ่งเป็นมาตรการที่สำคัญประการหนึ่งในการระบายผลผลิตที่ตกเกรด โดยมูลนิธิพัฒนาชนบทจะร่วมกับจังหวัดชายแดนภาคใต้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน</p>	
๔. จัดระบบประสานการดำเนินงาน	<p>วางระบบการประสานการดำเนินงานในการส่งต่อผลผลิตระหว่าง Supply Side และ Demand Side โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการส่งต่อผลผลิตระหว่างผู้ผลิต (ศูนย์คัดแยก/สหกรณ์) กับผู้รับซื้อ (ห้างสรรพสินค้า) ซึ่งจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มอบหมายหน่วยงานหลักทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ดังนี้</p> <p>๑. จังหวัดนราธิวาส มอบหมายสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเป็นผู้ประสานงาน</p> <p>๒. จังหวัดปัตตานี มอบหมายสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นผู้ประสานงาน</p> <p>๓. จังหวัดยะลา มอบหมายสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นผู้ประสานงาน</p>	<p>มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ</p> <p>มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ</p> <p>มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท</p> <p>ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส</p>
๕. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	<p>๑. นายอำเภอจัดทีมลงพื้นที่เร่งรัด ติดตามการดำเนินงาน ประสาน และให้คำแนะนำแก่เกษตรกรเป้าหมายเป็นรายแปลง</p> <p>๒. จัดระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ โดยศึกษาเปรียบเทียบทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และผลที่ได้ภายหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อนำผลการประเมินดังกล่าวมาปรับปรุงและพัฒนาเพื่อขยายผลการดำเนินงานในระยะยาวต่อไป</p>	<p>มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ</p> <p>มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ</p> <p>มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท</p> <p>ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส</p>

ตารางที่ ๔ - ๔ แนวทางการดำเนินงานด้าน Demand Side

ด้าน Demand Side		
แนวทางการดำเนินการ	รายละเอียดการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑. ปรับเปลี่ยน Mind Set ของเกษตรกร	<p>เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยน Mind Set ดังนี้</p> <p>๑. ปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการทำการเกษตรจากเกษตรดั้งเดิมไปสู่เกษตรประณีตเพื่อพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรให้มีคุณภาพและมาตรฐานยิ่งขึ้น</p> <p>๒. เปลี่ยนจากการเป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตรไปสู่การเป็นผู้มีทักษะในการทำมาค้าขาย</p>	<p>มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ</p> <p>มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ</p> <p>มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท</p> <p>จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส</p>
๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรพัฒนาผลผลิต	<p>๑. ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อยกระดับจากผลผลิตเกรด C/คละ ให้เป็นเกรด A และ B โดยมุ่งเน้นทั้งด้านการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาคุณภาพผลผลิต</p> <p>๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการแปรรูปผลผลิต เพื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการระบายผลผลิตที่ตกเกรด</p>	<p>มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ</p> <p>มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ</p> <p>มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท</p> <p>ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส</p>

ตารางที่ ๔ - ๔ แนวทางการดำเนินงานด้าน Demand Side (ต่อ)

ด้าน Demand Side		
แนวทางการดำเนินการ	รายละเอียดการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
๓. ประสานการดำเนินงานร่วมกับผู้ผลิต	<p>ประสานการดำเนินงานในการส่งต่อผลผลิตระหว่าง Supply Side และ Demand Side โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการส่งต่อผลผลิตระหว่างผู้ผลิต (ศูนย์คัดแยก/สหกรณ์) กับผู้รับซื้อ (ห้างสรรพสินค้า) ซึ่งจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มอบหมายหน่วยงานหลัก ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. จังหวัดนราธิวาส มอบหมายสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเป็นผู้ประสานงาน ๒. จังหวัดปัตตานี มอบหมายสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นผู้ประสานงาน ๓. จังหวัดยะลา มอบหมายสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นผู้ประสานงาน 	<p>มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส</p>
๔. บริหารจัดการทางการตลาด	<p>เพิ่มช่องทางการตลาดเพื่อรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งเกรด A B และ C/คละ นอกจากนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นทางเลือกในการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มเติม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การเพิ่มสถานที่จำหน่าย เช่น ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและดอนเมือง ตลาดขนาดใหญ่ในต่างจังหวัดโดยเฉพาะที่มีสามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้าน บริษัทเอกชน โรงงานอุตสาหกรรม และสถานที่ราชการ เป็นต้น ๒. การหาช่องทางในการจำหน่าย เช่น การจำหน่ายผ่านเครือข่ายสหกรณ์ การเกษตร เครือข่าย สกต. การจำหน่ายผ่านระบบ Social Media ที่มีการรับประกันความพึงพอใจในคุณภาพสินค้าให้กับผู้ซื้อ เป็นต้น ๓. การอำนวยความสะดวกในการขนส่ง เช่น การขอลดหย่อนค่าธรรมเนียมในการขนส่งจากการรถไฟฯ และบริษัทไปรษณีย์ไทย หรือการขอเพิ่มน้ำหนักสัมภาระให้แก่ผู้โดยสารไปยังสายการบินต่าง ๆ ๔. การแปรรูปผลผลิต เพื่อลดปริมาณผลผลิตที่เข้าสู่ตลาดในเวลาเดียวกัน และเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต ซึ่งมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบทจะหารือ กับจังหวัดในรายละเอียดเพื่อขับเคลื่อนเรื่องนี้ อย่างเป็นรูปธรรม 	<p>มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิพัฒนาชีวิตชนบท ศูนย์อำนวยการบริหาร จังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส</p>

ตารางที่ ๔ - ๕ ช่องทางการตลาด

	ช่องทางการตลาด				
	เกรด A + B			เกรด C	
ลองกอง ๒,๒๒๐ ตัน	ศอ.บต. โดย Tesco ๔๐๐ ตัน	บริษัท Makro ๑๐๐ ตัน	อื่นๆ เช่น Tops Big C ๖๑๐ ตัน	ขายในพื้นที่ บริษัท Makro	อื่นๆ
มังคุด ๗๐ ตัน		บริษัท Makro ๑๐๐ ตัน		ขายในพื้นที่ บริษัท Makro	อื่นๆ
ทุเรียน ๖๐ ตัน		บริษัท Makro ไม่จำกัดจำนวน		ขายในพื้นที่ บริษัท Makro	อื่นๆ
เงาะ ไม่เข้าร่วมโครงการ		บริษัท Makro ๒๐๐ ตัน			

ข้อเสนอแนะ

จากการถอดบทเรียนการดำเนินการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดล่องกองในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อเท็จจริงสถานการณ์ ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด ซึ่งมักจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และปีต่อไป ซึ่งผลจากการดำเนินการดังกล่าว แม้จะยังมีประเด็นที่จะต้องพัฒนาแนวทางให้มีประสิทธิภาพยั่งยืนในหลายประเด็นก็ตาม แต่ก็ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยยืนยันได้จากรายได้ที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการกับเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการพัฒนาและดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง จะสามารถทำให้ความเป็นอยู่ของชาวสวนล่องกองในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้อย่างมั่นคงต่อไป